

השבועון המצויר לאונפורמציה

שר הפיתוח יוסף

המוציא סרקטור מן הצנע...

השבועון המצויר לאיפורמציה

רחוב נליקסון 8, תל-אביב (ליד תיאטרון "א ה ל")
 ת.ד. 116, מל. (זמני) 66785
 מען המברקים: "עולמפרם"
 מ"ל: העולם הזה כ"מ מודפס:
 דפוס ישראל בע"מ ת"א.

העורך הראשי:
 אורי אבנרי
ראש המערכת:
 שלום כהן

עורך משנה, כיתוב:
 יוש
הכתב הראשי:
 יהודה נבאי

חברי מערכת:
 מיכאל אלמו, דוד ארנון, משה בן-אסרם, יהואל כשן, נצה נבי, אוסקר טאובר, דב ב. מלכין, סילבי קשת, ציירי שערים:

נפתלי בזם, שלמה כרדור, שמואל בק, זאב ליסמן, פיליס מונר, סאול קור, נרט רוטשילד.
ראש מערכת ירושלים: מ"מ ראש מערכת, חיספה דור רובינר
מנהל מעבדה: דוד טחיני
סופרי חוץ: מונטי גייקובס, נכריאל גנון, שמואל סירון

ראש המינהלה:
 שלמה הרדי

התל-אביבי. כרגע הוא מציג את תמונותיו בתערוכת-יחיד בסטודיו מקרא. שלמה בן-דוד, החתיק בין ציירי השער החדשים, הוא כעל שם בחוגי הגראפיקאים. קנה לעצמו שם גם כמארגן מיפגים וחגיגות עם. איש משק לשעבר, בעלה של הרקדנית יהודית אורנשטיין ואביו של בן-המשק שפתח לפני שלוש שנים את הסידרה "גולן מחפש את המחר" בהעולם הזה, היתה לבן-דוד השפעה מכרעת על עצם עיצוב דמותו של השער החדש.

שמואל בק, בן 19, יליד וילנא, שהשתתף כילד במרד הגטו, חניך בצלאל, הציג את תמונותיו לראשונה כשהיה בן 9. הוא השתתף בתערוכה "שחור על גבי לבן". כמו כל חבריו בתפקיד החדש, היה נאלץ לשנות את סגנונו באופן ניכר כדי ליצור שער. נרט רוטשילד וזאב ליסמן הם כמעט תאומים סיאמיים, אף כי נולדו בהבדל של שנתיים (רוטשילד הוא בן 34, ליסמן בן 32). הם היו שניהם בני המחזור הראשון שסיים את בצלאל החדש, התגייסו שניהם לצבא הבריטי (האחד במדינות, השני כצייר במועדוני חיילים) אח"כ לצה"ל (אחד למפות, השני ליחידה קרבית). מאז הקימו יחד משרד לאמנות שימושית בתל-אביב, זכו עד כה ל-16 פרסים ארציים. הם יעבדו ויחתמו יחד בשם "רולי" על שעריהם, שהראשון מהם מתפרסם השבוע. הם מסרבים בהחלט לפרט מי צייר מה בשער זה. פיליס מונר פונר היא ילידת פילדלפיה, ארצות-הברית, חרשה (יחסית) בארץ. בוגרת כמה בת-ספר אמנותיים בארצות-הברית, זכתה בלי ספק לתשומת-לבך במועדוניה האחרונות ברחובות (ועקי ארץ אהובה, לאור הגאז). פיליס היא בת 25, בערך.

אחרון ברשימה הוא פאול קור, שיחתום על שעריו בשם משרדו, "תג". פאול, יליד צרפת בן 26, איש מחיל שונסאר בארץ אחרי המלחמה, נשא צבאית לאשה. מתכונת השער החדש היא שלו — היא זכתה בתחרות בה הוצעו למערכת חצי תריסר צורות מהפכניות חדשות.

שבועת הציירים אינם בעלי עור אחר. להיפך, הם נבחרו במיוחד כדי לאפשר התחרות בין כמה סגנונים שונים, אשר רק התפיסה העקרונית של מהות השער תהיה משותפת לכולם. העקרון: קגאת ציירים תבכה איכות.

גליון זה מסמן את התחלתו של שלב חדש בהתפתחות העתון, צעד לפניו בדרך שהתחלחה לפני 39 חודש ושאינו לה — כך אנו מקמים — סוף.

יש אומרים שזה קו מוטעה. אם אתה מלכנן שינוי, סימן שאתה מודה שאינך מושלם. זה יכול להיראות כסימן של חולשה, של חוסר בטחון-עצמי. ואילו בשעה שאתה נדבק לשיגרה מקודשת, יכול אתה לשכנע את עצמך — ואולי גם את האחרים — שאתה כולך טהור וחסר-טגם.

לא גרסנו כך מעולם. הביקורת העצמית, אי-שביעות הרצון הנצחית מסרי דינו, היתה מאז, עקרון-יסוד לעבודת המערכת. מכאן השינויים הניכרים המציגים מדי פעם סימוני של שלב, התחלתו של שלב חדש.

השינויים שיתחילו מגליון זה, ושיהיה להם המשך בגליונות הבאים, הם פרי של

קליה יפרי

עם זאת עלי להיפרד כאן מחבר שתרם תרומה מכרעת להתפתחות העתון. דוש בא אלינו לפני שלוש שנים. אחרי שפירסמו שורה של קאריקטורות מסרי ידו, ביקשנו את זרותו בגיבוש הצורה הגראפית של הגליון. בתפקיד זה שרת את העתון בנאמנות משך שלוש שנים תמימות, רכש לעצמו מקום משלו בלב הקוראים. במחצית השנה האחרונה, שהיתה בחוקת תקופת נסיון לצורת-השער החדשה, צייר לבדו את כל השערים. השבוע חזרו דוש למקצועו העיקרי, הקאריקטורה, יצייר מדור יומי במעריב. את שאר זמנו יקדיש לספרות.

תפקידו כעורך התבנית עובר לידי גת, יליד הארץ בן 27, פלמ"חאי שלמרות גילו הצעיר כבר הספיק לרכוש נסיון ניכר בשטחים הרבים והשונים של גראפיקה, אדריכלות וציור. גת הוא איש כרמלי, לשעבר חבר הכשרת הצופים בדגניה א.

יוש   ליסמן   רוטשילד   בק   קור   בן-דוד

לפני שנה כמעט, הודעת ליך שמיכאל אלמו קבל על עצמו "זמנית" לשמש כעורך הכיתוב של העתון. כבר אז היו לי ספקוקים מסויימים ביחס לזמניות הזמנית. הסיבה היתה פשוטה. ידעתי שיהיה קשה ביותר למצוא אדם הממזג את שלוש התכונות החיוניות לעורך-כיתוב של העולם הזה: שיקול-הדעת של עורך שהוא למעשה הפוסט האחרון ביחס לרוב החומר הכתוב הנכנס לעתון, כושר הביצוע של אדם לתאם את עבודתם של כל הכתבים, ויכולת-הכתיבה של האיש האחראי לכתיבת כל מלה בעתון.

עתה אני יכול להודיע לך, סוף סוף, על מציאת מועמד ששמחנו במיוחד לקבל למש-פחתנו: יהושע ("יוש") הלוי, מחבר המחזה אני רב החובל, גם הוא איש פלמ"ח (פלי"ם) ומלת חתיק, האיש שהיה דובר שבינת הימ"איים הגדולה. יוש הוא החבר השני במערכת

גת   פונר   בזם

(אחרי שלום כהן, ששרת בצי הבריטי) הנושא את התואר "מלח כשיר". אם יעלה ברגלי יוש להצמיד את עצמן זמן די ארוך ליבשה, מבלי להיכנע ליצר הימני, יש לו כל הסכויים להיות יורש גאה לקודמיו בתפקיד זה, המהווים שרשרת גאה למדי.

אתם האנשים שנוכנס לראשם העולם הזה הוא עתון הנוער בלבד, יצטרכו השבוע להחלים את מושגיהם לעובדות החדשות. הסיבה המזוקנת: דב ב. מלכין.

מלכין יהיה בעל המדור החתום הראשון, שיופיע מדי שבוע. הוא יטפל בעיקר בתיאטרון ובספרות. אך יצע גם בשאלות תרבותיות כלליות יותר.

אני מקווה שהוא יהיה רק ראשון בשורת האנשים התופסים עמדה מרכזית במקצועותיהם, שיכבדו את העולם הזה בכתיבת מדורים אישיים בו.

דיונים שנמשכו חודשים רבים בתוך המערכת. כשביקשתיך לפני חודש, למתוח ביקורת עקרונית על העתון ולהמציא לנו את חותך דעתך, היו שינויים עיקריים אלה ברורים לנו כקחים כלליים, אך היינו מוכנים להיות מודים רכים בהערותיך. היה זה סימן מעורר שרובם המכריע של הכותבים חשבו הציפו הצעות שהתמוגו יפה עם דעתנו שלנו.

השיפור הגדול ביותר חל בשער העתון. אין לדבר כאן על שינוי, כי התפיסה העקרונית של השער שארה כפי שנוקעה בידי העיון האחרון: דמותה של אישיות ותאור סמלי של הבעיה אשר בגללה הוא מופיע על השער.

אולם החל מן השבוע חל שיכול מוכרע באיכות. במקום התצלום, שכור-הביטוי שלו מובלל, יופיע מעתה ציור, שמטרני להביע לא רק את הפרטים החיצוניים, אלא גם לתת רצוננו, עד אשר הגענו לשיטת-ביצוע שהשביעה את רצוננו.

בשעת גיבוש השיטה, הרשיתי לעצמי לפנות טוב לטייט, לשאול את עורכו מה השיטה הנהוגה בעתוננו. שלחתי לו גם כמה מן השערים האחרונים, עם בקשה להראותם לציירי, לקבל את תורת-דעתם.

יתכן שתענין אותך תשובתו של גיימס א. לינן, ראש מערכת טייט. כותב הוא: "...הייני מעוניינים מאד לראות כיצד התאמתם לעונכם שלכם את רעיונותיו של טייט ביחס לתמונות שער. נוכחנו לדעת כי תפסתם את רעיון סמליות הרקע בצורה יפה מאד. כפי שכתבתם, אתם מובגלים, לרוע המול, באפשרויות הטכניות. אולם נדמה לנו שגיליתם יוזמה רבה מאד בניצול האפשרויות שלכם בצורה היעילה ביותר."

אני מקווה שעם ביצוע השיכול החדש, צעדנו צעד גדול לקראת השגת רמתו של טייט בשטח זה. יישאר בגודל ניכר — השימוש בצבעים, שאינו אפשרי בארץ מבלי לייקר את העתון במידה שאינה כדאית. אולם טיב הציור שוב לא יצטרך להתבייש בקיוסקים חוצי-לארציים, כולל האמריקאיים.

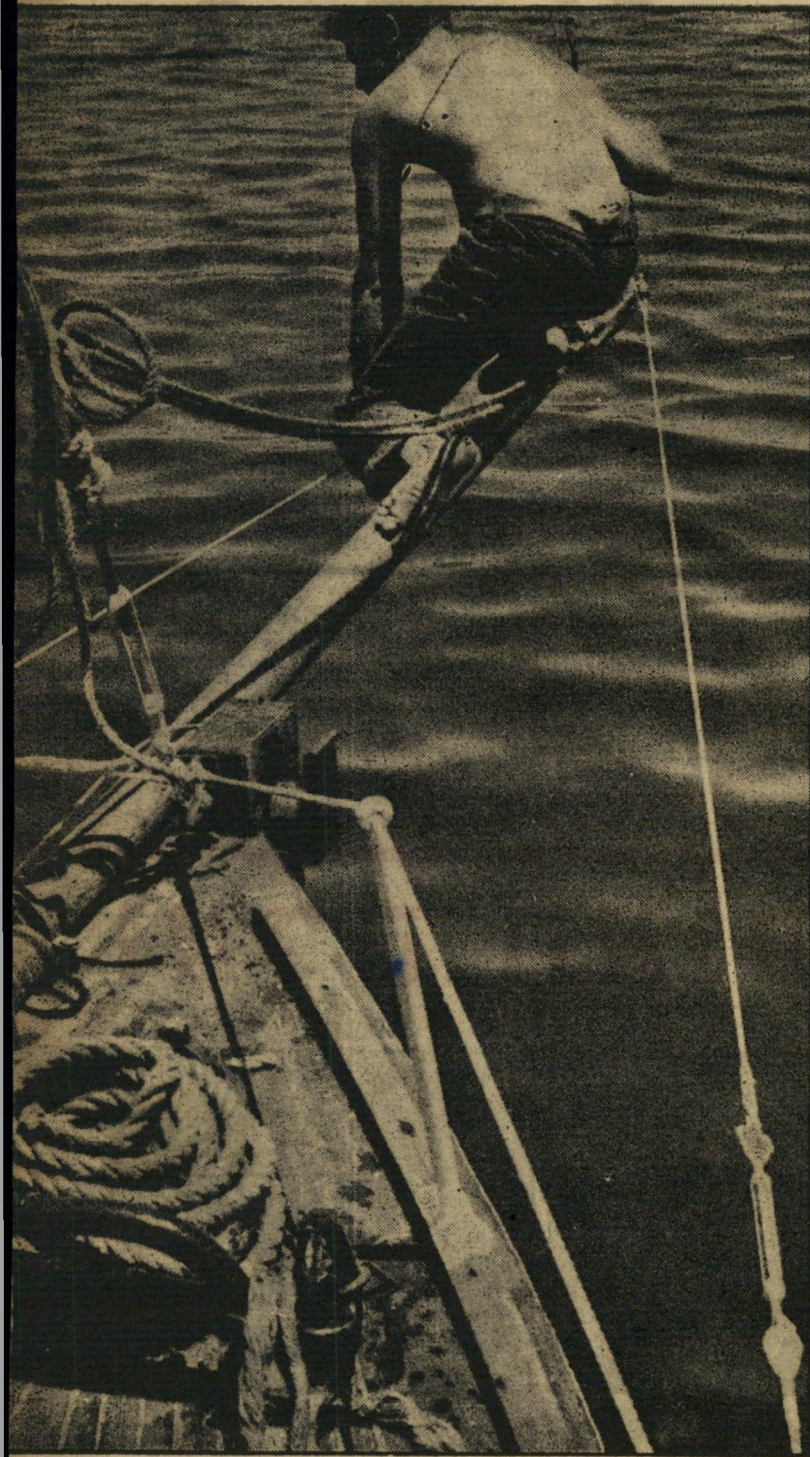
יעורו לנו בכך שבוע ציירי השערים, שנבחרו אחרי סינון רב. הם עומדים בראש מקצועם בארץ זו.

נא להכיר:

נפתלי בזם, בן 28, בוגר בצלאל הירושלמי. בזם עבד שנתיים בפאריס, ביקר אתריכך באיטליה, הולנד ובריטניה. הוא נחשב לאחד הציירים הצעירים המבטיחים ביותר. תמונתו "עזרת הימאים" זכתה לתהילה רבה בשעה שהשתתף בתערוכה הכללית האחרונה במוזיאון

אורי אבנרי

6 סביב העולם

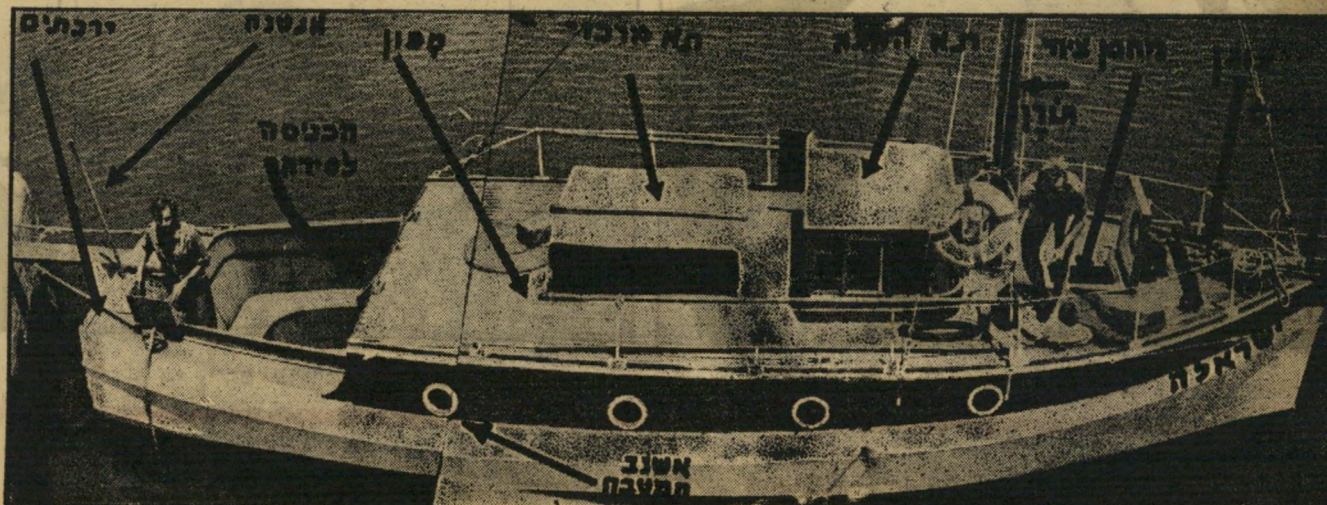

מערכת „העולם הזה“ גאה שבעזרתה הפעילה הצליחו ששה צעירים ישראליים נועזים להגשים חלום שישמש אות ומופת לנוער הישראלי.

בעוד ימים מעטים תצא סירת המנוע הזעירה „ישראלה“ להפלגה סביב לכדור הארץ. מדי שבוע בשבוע ישרו באלחוט למערכת „העולם הזה“ את סיפור הרפ־תקאותיהם ומאבקם נגד פגעי־הים. „העולם הזה“ ישמח להביא סיפור זה לקוראיו משך השנה הקרובה.

ליד הרציף בפנה מרוחקת של נמל חיפה, נחה ספינה קטנטונת. מי הנמל העכורים והשמנוניים ציירו מס כהה על הפנותיה הלבנים. חבלים קשרוה בחוקה לרציף. צחת של ששה בחורים, חסוני גוף, שזופים וטרועי בלורית עסק בהכנות על ספינה הממורקת. היו אלה ששת הימאים הנועזים, ילידי הארץ, אשר החליטו לכצע מכצע הרפתקני גדול: הפלגה סביב כדור הארץ, בסירת מפרש (יאכט) המצוידת במנוע בן 15 כוחות סוס. לאחר שלושה חדשי הכנות היתה הספינה, ישראלה, השייכת ליהודי־אנגלי (ראה להלן) מוכנה להפלגה. תצא ישראלה למסעה הממושך, כשהיא מצוידת במכשירי דיג שונים, מכשירי של מוג האויר, מצלמה, מכשיר אלחוט חזק. חבנית ההפלגה פותחת בביקור בנמלי הימ־התיכון, שייט לאורך החוף המערבי של אפריקה, המשך משם: מורחה לעבר הודו, או מערבה לעבר מפרץ מקסיקו. יהיה זה מבצע שירחק את דמיון מאות אלפי הצעירים שישארו על החוף, בעיקר אלה שקראו בנשימה עצורה את תאור המסע הנועז של קון טי־י — הרפסודה שצלחה את האוקיינוס השקט, בעזרת מפרש מרובע אחד בלבד. קליפת האגוז הקטנה ישראלה, אם כי אינה כה פרימיטיבית כרפסודה, תאלץ להאבק קשות, נגד הנחשולים הסוערים והרוחות המשתוללות במרחבי הים. בשנים האחרונות דובר רבות על טגס חשוב בחיי הישוב בארץ. הטגס: סיגור רב בהתמתחות של הכרה ימית, בקרב עם השוכן לחוף ימים. המפעלים הימיים שבוצעו בארץ, היו ספורים ובעלי קנה מדה אפסי, או, שבוצעו למען מטרות חומריות בלבד. לאחר שדעכה הגחלת הלוחשת של שכיחת הימאים, לפני שנה ומתצה, ניטשטשה דמותה הקלושה של התעמולה למען הימאות. דומה היה שהנוער פנה עורף למי־המלח. סיפורים על הפלגות נועזות וביקור במקומות שרגל ישראלי טרם דרכה בהם — לא הלהיבו עוד. נמצאו רבים שאמרו כי גם הנוער ביבשה אבד בכלל את רוח ההעזה וההרפתקה שלו, פנה עורף למבצעים הדורשים קורטוב של הקרבה ואומץ, וטה אך ורק לחיים נוחים בבתי הקפה שכעיר. מסעה של ישראלה עלול להיות אות לזינוק חדש לקראת חיי הקרבה והתעוררות. פריצה מן הגיטו הצר של חיי השיגרה אל המרחב הגדול.

מערכת „העולם הזה“ מציינת את עזרתה המכרעת של אברהם קריניצי, ראש עיריית רמת גן, ושל חברת האחים מאיר, שבדע־דיהם לא היתה הפלגה זו אפשרית. אברהם קריניצי גייס את האמצעים הדרושים להפלגה, ואיזן בעליה הצעירים של חברת האחים מאיר העמידו לרשות הסירה את הציוד הדרוש לה. ממפעליהם התע־שייתיים.

„הביטו מי שמדבר“, רטן השוטר, דרך על קרש המעבר, קפץ וירד אל ספינה החום של ישראלה.

שני גופות חסונים, לבושים בגדי ים צרים בלבד, הגיעו ויצאו מתוך תא הספינה. שלימלה, פקד האחר מהם, גש וחביא דלי מים מן החוף. שלימלה לויצקי (26), איש גבעת, רכביים שליד תל-אביב, חנוך הפליים, מלח בעל חק של 5 שנים בצי המסחרי הישראלי, נד בראשו מזוב התלתלים בחיוב. בתנועת יד מחה את שרירי ארוחת הבוקר משפמו הבהיר קפץ בגמישות לעבר הרציף.

שיחה באונייה

ארבעה חרשים לפני כן חזר שלימלה מהפלגתו האחרונה (ארצות הברית) כשבלבו רעיון דמיוני במקצת. הרעיון: לחצות את האוקיינוס בסירת מפרש קטנה. בשוטטו בחובות תל-אביב, לא ידע עדיין כיצד יממש את חלומו הנועז, שנראה כרוחק ביותר מאפשרות של בצוע.

באתר הערבים נעצרה לידו מוגיה של מכה, ששמח מאד לפגשו שנית אחרי שנים כה רבות. שלימלה התיישב ליד הנהג הברכות והשאלות הרגילות של „מה נשמע?“ „מה אתה עושה?“ הוחלטו. שלימלה פרש לפני ירידו את תכניתו הדמיונית.

צבי קפלן (28), יליד רמת גן, מכונאי מסוג א, בעל עבר הרפתקני עשיר בצבא הבריטי בימי מלחמת העולם השני, צייד ודיג חובב — לא העביר בקורת קטלנית על דברי ירידו, גם לא ניסה להוכיחו על פניו. במשך שעות רבות ישבו השניים כמושב המוגיה כשהם שקועים בשחה. התלהבותו של צבי קפלן הלכה וגברה מרגע לרגע.

מאותה שעה נצמדו השניים לרעיון שמשך אליו חברים נוספים. יעקב קמלניק (24), המכונה „רכשי“, לזכר שרותו כקצין רכש בחטיבת הראל בשעת המצור על ירושלים, יליד וחובות, רחב כתפיים, ראשו עטור רעמת שער מתולתל. הכיר את שלימלה במשך 4 שנות שרותו כמשמו באונייה הצי-המסחרי. לא היה צורך בדברי שכנוע מרובים על מנת להלהיבו לנסיעה הרפתקנית מסוג זה.

השלושה פנו לחיפוש שני דברים הכרחיים: כלי שיט מתאים, ומפקד. ימאי, היכול לקחת מטע מסוג זה על אחריותו. החילה נודע להם על קיוס יאכס* לא גדול ביותר, המ נח על רציף נמל חיפה כאבן שאין לה הופכין. לאחר חקירות מרובות ומסועפות נודעה כתבתו של בעל הספינה. היה זה יהודי-אנגלי, חרשתן ידוע בארץ אשר הגיע לכאן בספינה מלונדון, אנגליה. היה בועתו למכרה.

שלושת בעלי הדמיון פנו אליו ושטחו לפניו את תוכניתם. האנגלי התלהב עד מאד לשמע הדברים, מסר לבחורים, להפתעתם, את הספינה לשם עריכת ההפלגה. התנאי שלו היה צנוע ביותר: להמנע מפרסום שמו.

הספינה עמדה נתמכת על שני בולי עץ. שמש הקיץ ייבשה באכזריות את לוחותיה. שלושת הצעירים החליטו את בגדיהם, לבשו בגדי עבודה, ניגשו במרץ למלאכת גירוד הצבע המתקלף מעל דפנות הספינה.

כלי נאומים מפוצצים

צעיר חד פמים, בעל צינים נוצצות ותנועות נמרצות, ניגש אל העוברים, הציג את עצמו כפועל העוסק מטעם בעל הספינה בתיקונת החבריה קיבלוהו ברצון לעבודה, מבלי לשער שרכשו להם בכך את מפקדם להפלגה העתידה.

הצעיר: מכס גלזר (26), יליד חיפה, ימאי ותיק, עבד באוניות זרות כבר משנת 1942, הצטרף לצוות הראשון של האניה הישראלית קדמה. בהפלגתה הראשונה (1947), שרת כקצין שני באוניות שונות של הצי המסחרי, מפעילי שביתת הימאים (חבר מזכירות איגוד הימאים שהתמרד), לאחרונה — קצין ראשון באניה שיאו שהיתה בידי חברי הקיבוץ המאוחד. לאחר שבועות מועטים של עבודה בצוותא, נתקשרה גם נפשו של מכס לקליפת האגוז הלבנה. בלי טקס של השבעה, בלי נאומים מפוצצים, הציג את מועמדותו לצוות. התקבל, הכרו כמפקד בגלל דרגתו הימית הגבוהה וכשרונו המנהלתי.

במשך שלשה חודשים ארוכים עבדו הארבעה בשיפוץ ומרוק כל קרש מקרשי הספינה. שלימלה, רכש וככס — נטשו את העבודות מהם עסקו בחוף לשם סיום, הקדישו את כל

* ספינה המשמשת בעיקר למטרות טיול, ארכה בדרך כלל בין 7 ל-30 מטר, מצוידת במפרש גדול ולרוב גם במנוע עזר.

פנים תא הספינה: במשך היום משמש התא כחדר אוכל לצוות. שולחן מתקפל מוצב ברווח שבין הדרגשים על ידי לוחות מיוחדים הקבועים בדפנות. יוצרים בכך ארבעה מקומות שינה נוחים לארבעה אנשי-צוות (ראה תמונה בעמ' 5) שני הנותרים נמצאים תמיד בשמירה.

השוטר בריא הבשר השעין את רגלו על הקרש שקישר את ירכתיה של ישראלה אל הרציף. „היי חברה!“ קרא לעבר הפתח הצר של תא הספינה. ראש עטור בלווית פרועה ופנים שזופים, כבצץ מהיר האשנב. הפנים התרחבו לחיוך. „אה; בוקר טוב, אדוני!“ „אפשר להכנס?“ שאל השוטר הידידותי. „שמן כמור?“ אמר שווף הפנים, „אתה תהסוך לנו את הספינה.“

ואלה האנשים:

מכס גלזר, מפקד הספינה

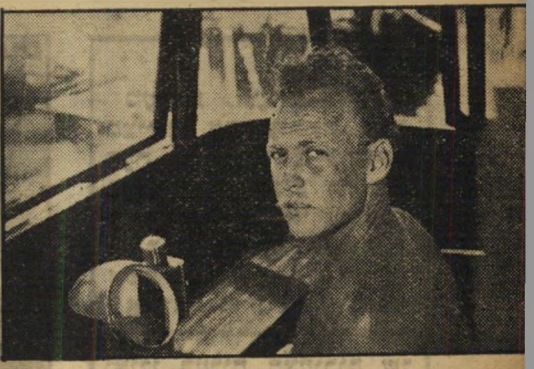
צבי קפלן, מכונאי ראשי וטבח

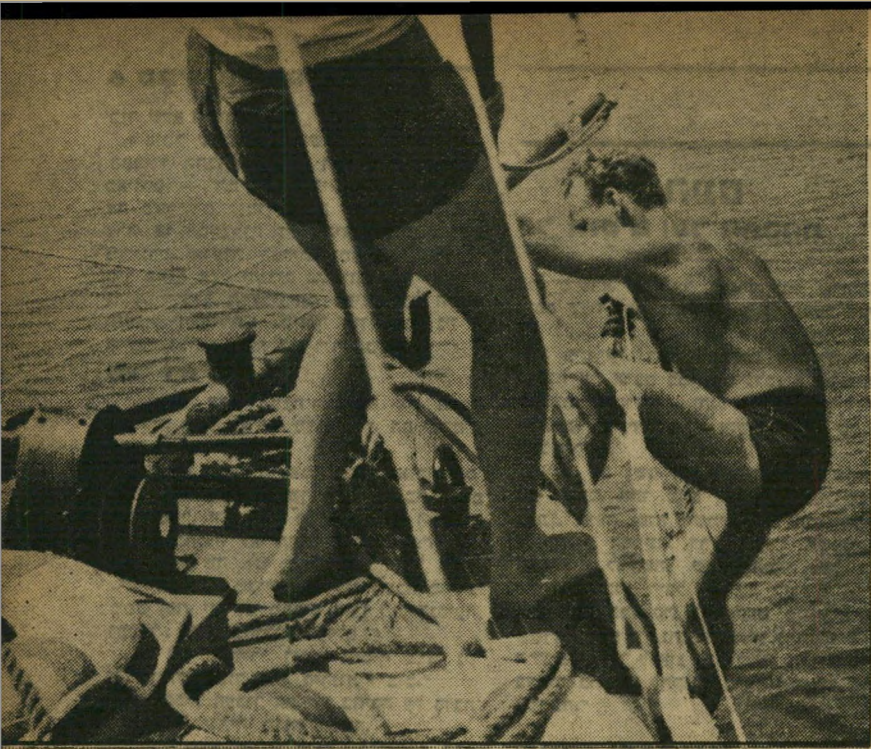
יעקב (רכשי) קמלניק, מכונאי שני

יורם פרידמן, סגן מפקד הספינה

שלימלה לויצקי, מזה כשיר

החבל מותר: שלימלה לויצקי מתיר את חבלי ההתקשרות, המצמידים את חרטומה של ישראל למצוף קבוע, כשהיא בנמל, קשורה הסירה לרציף ולמצוף, איזה מורידה עוגן.

ליט משהו בקשר לנחירות שלו. כשנצא לים אי אפשר יהיה לסבול את זה.

„אילו היה יותר שטח...“

„אתם ששה איש“ התערב השוטר, „אפשר לדעת איפה תישנו?“

מכס הצביע על הדרגשים. הריפוד העליון של המושבים עולה למעלה, הסבורי ועל ידי כך נוצרים ארבעה דרגשים בתא זה מעל זה. לפי התכנית יהיו תמיד שנים מהאנשים במשמרת. כזאתהיה רוח נוחה, נשוט בעזרת מפרשים, אחד יצטרך להשגיח על המפרשים, והשני יחזיק בהגה. ברוח נגדית, נסיר את המפרש ונפעיל את המנוע. ואז יצטרך אחד להחזיק בהגה והשני להשגיח על המכונה. ארבעת הנותרים יישנו בינתיים בדרגשים, ובכל ארבע שעות תתחלף המשמרת.

ספר רכש:

„אל תשאל איזה חור בראש עושים לנו כל ה„מומחים“ ממועדוני השייס שעל ידינו. הרמנו פעם את המפרש לנסיין. ככל רגע עבר מ' שהו שגבתו לא יותר ממטר והביע דעה: אין לכם מספיק „שטח“. אוי אילו היה לכם יותר „שטח“... כל היום אנחנו שומעים רק שטח ושטח. כנראה שקראו בוגיזה ספר את המונח „שטח מפרשים“ ואנחנו חייבים לסבול.“

אמר שלימלה:

„נקוה שתהיה לנו רוח-גב נוחה שתקדם אותנו. אנחנו לוקחים רק מעט דלק ומתכוונים להגיע לתחנה הראשונה: הוא רודוס, יוון. אם הרוח תנשוב כל הומון מצפון נקבל „טיואך-אין“

להפגנת נסיון: מאחור נראה רציף נמל חיפה, העמוס שרשרות עוגן כבדות של אניות, וגרוטאות ברזל שהוצאו מקרקע הנמל והמשתמש מעגן לסירה ישראלית עד אשר הפליג.

זמנם לטיפול בגוף כלי השייט. צבי קפלן, המכונאי השמנמן, המשוּפם, פרק את המנוע (מסוג דויל, 15 כוחות סוס), למד להכיר כל חלק שבו ביסודיות, ניקה והחליף כל בורג וציר שדרשו חילוף.

במשך הזמן הצטרפו שני חברים נוספים לצוות.

יורם פרידמן, (22), יליד פרדס-חנה, משופם אף הוא ופרוע בלורית, שזוף וצעיר למראה, בוגר בית הספר הימני בחיפה, בעל ותס של 4 שנות עבודה על אניית הצי המסחרי, נקבע לסגנו של מכס במסע ישראלה — על שום דרגתו, שהיתה: קצין שלישי.

איש הצוות הששי נתגלה כאדם רב תועלת ביותר, בהיותו חשמלאי ואלחוטאי, בעל רשיון להחזקת תחנת אלחוט של חובבים: היה זה שלמה מנוחין (25) יליד רחובות, חובב רדיו מטבעו, סכנאי רדיו במקצועו, עבד כאלחוטאי בשדה התעופה בלוד, הצליח להקים קשר אלחוטי עם חובבים בדרום אפריקה ובאמריקה.

הצטרפו לצוות ישראלה כונה בתחילה בשם „סמוקיי“, בגלל כמות הסיגריות שהיה מעשן.

„הוא לא משתמש כלל בגפרורים“, טענו החבריה, „הוא מצית סיגריה בסיגריה.“ אף, לאחר שנתגלה כוחו הפלאי בסרורי החשמל, המסופעים בגוף הספינה, שונה שמו, פה אחד, ל„חשמלטור“.

לא להיות תלויים

כשהגיעו שלשת החודשים לסיומם, הורדה הספינה לתוך מי הנמל, נוסתה, נמצאה מוכנה למילוי תפקידה. הצוות הזמין את הבוחן הממשלתי לכלי השייט, כדי שיבדוק אם מוכשרת הספינה להפלגות רחוקות. המומחה בילה שעות רבות בקרבת הכונה ושאר הפינות הנידחות, קבע לבסוף דיאגנוזה, שזיכתה את ישראלה בהעודה המאשרת שהספינה כשרה לחלוטין. הצעד הבא היה התדפקות על פתחי המוסדות הממשלתיים על מנת להשיג הקצבת מטבע זר. מארגני ההפלגה ידעו כי בלי פרוטה בכיסם לא יוכלו לממש אף שמינית מתכניתם. היה ביכולתם להצטייד במזון לתסופה של חודשים ימים, אך ברור היה כי הילק יאול בתקופה קצרה מזה בהרבה. בקשתם להקצבת מטבע אושרה במילואה. הצוות ניגש להכנות.

עוד בתחילת הפעולה החליטו ששת הימאים לא לקבל עזרה משום מפלגה, לא להיות תלויים בשום מוסד או ארגון, אף לא במשלה. מסיבה זאת קראו לספינתם „ישראלה“, שם הכולל את כל הזרמים והדעות, מייצג את המדינה. אך דרוש היה בעל ברית, שיעזור להם באופן פעיל, מבלי להדביק עליהם תו משלו. הם פנו למערכת העולם הזה שנענתה ברצון.

תמיכת העולם הזה למסע ההרפתקאי איפשרה לששת בעלי הדמיון הצעירים לפתור את בעיותיהם בזו אחר זו. להגיע למצב בו יכלו לקבוע את תאריך יציאתם לדרך. השוטר שעלה על הספון לחץ את ידו של מכס גלזר בחזי מימות. במשך כל חדשי ההכנה, שמש הוא כוקף על רציף הנמל, למד להכיר את החכריה מקרוב.

„מה נשמע?“ אמר, „מתי זויים?“

„אינשאללה. בשבוע הבא.“ ענה מכס. „תשתה קפה?“

„ברצוין.“

השניים כופפו את קומתם ונכנסו בפתח הצר העשוי מעץ אלון ומצופה ורניש. התא היחידי בספינה היה צר ונמוך. משני צדיו היו קבועים דרגשים ששמשו. ביום, לשיבה. ברזח, בן המטר ועשרה שביניהם עמ"י שולחו מתקפלי. מכוסה מפת מוכ" המת במקצת.

צבי קפלן, הופיע מתוך תא צר שדמה לארון בגדים. סגור מפוקפק-צבע היה חגור על מתניו. היה זה האיש היחידי הממלא שני תפקידים חשובים בספינה: סכח ראשי ומכונאי ראשי. „למתי לבשל במסעות הצעיר שלי“, סיפר. „הייתי יוצא לצוד אחוץ בר ואחר הייתי מבשל מבשרם ארוחות — החכרה היו מלקקים את האצבעות.“

„שרק לא יתבלבל יום אחד.“ התפללו החכרה, „ויבשל לנו שמן מכוונות במקום מרק.“ צבי הגיש ספל לאורח ושאל לעבר הספון:

„בואו לשתות קפה!“

אנשי הצוות העירומים למחצה, נדחקו פנימה בקושי. הלילה לא עצמתי עין בגלל היתושים. התאונן יורם בגר" דו בקפדנות את כתפיו העקוצות.

„אין דבר“, הרגיעו מכס, „כשנצא לים לא יהיו יתושים.“ „ראית מי שמתאונן על יתושים?“ אמר רכש, „הוא נזרח כל הלילה כמו צופר, היתושים בורחים מרוב פחד וכאים אליו.“ „זהו, חכרה“, הכריז שלימלה ברצינות רבה. „עיינו להח“

צפוני שקוף ונוצץ הנמתח על עץ חלק, שומר עליו ומשווה לו ברק.

כזה שלא חלמנו עליו... השוטר שאל מה פרושו של "סיוואן-און". הסבירו החברים: זאת היא מלה שפרושה באידיש - התלבש. בישראל משתמשים בה כשרוצים לומר שקרה אסון, פירענות, צרה או הסתככות כל שהיא. מקור המלה: גירויק, ארצות הברית. ימאים שיפו לע"ב בוד בחוף אצל יהודים והוכיחו כושר עבודה גרוע, קיבלו ממעבידיהם טפיחה על השכם והצעה ירידותית: "סיוואן און אונג ביי א היים" כלומר: התלבש ולך הביתה.

חצי דולפין

כשהגש צבי, הטבח-המכונאי את הקפה לשולחן שאל האורח מדוע אין הם לוקחים אתם בחורה למסע.

"לא בא בחשבון", אמר מכס. "אורך הס סינה הוא 10 מטר בסך הכל, ורחבה שנים וחצי מטר. זהו עולם מצומצם מאד ולא נוח ביותר. בחורה לא תוכל להסתדר נ"ל. בשביל מה לנו בחורות? שאל רכש, יש לנו טבח מצויץ, יש לנו מטבח מודרני ממש (גו) יש לנו תפריט מוכן לכל הנטיעה. ובכלל: חסר בחורות בעולם ד".

"יש לנו מכשיר דינג" הוסיף יורם, נקי וה שנוצח לצוד כמה סירנות * ביב". צבי קסלן העביר את ידו בחיבה על רובה-צלצלים * שהיה מונח בפינה. "יתכן שלא נצליח לזוג סירנות", הביע את דעתו. אבל בתכניתו לצוד כריש גדול ואמיתי. כמו אלה המתוארים במסע קוני טיקי. בתחילה נשלך חכה גדולה וגחפוש חציו לים כדי לראות את דרך הפעולה של הכרישים. בעזרת חציו השני צוד כריש. יש לנו מזל אחד, סיפר יורם, לפני שבוע ערכנו אספה והחלטנו בה על עניני משמעה. עד אז היה קצת בלגן אצלנו. ידענו שלא נוכל לצאת כך לים. עכשיו הכל ב" סדור. מכס הוא המסקד וכולם נשמעים לו. לכוון מאד, אמר מכס בקומו ממקומו, ולכן יורם, תרחץ עכשיו את הכלים."

הזונה לביקור

השבוע עוברת ישראלה נלמל תל אביב לשם השלמת סידוריה האחרונים ולפרידה רשמית. שלמה מנוחין, השמשלטר, התק שר באלחוט דיבור עם חובבי רדיו בנקודות שונות של העולם (טורונטו, קנדה, דטרויט, ארצות הברית). חובבי רדיו, מחוץ אפריקה ה מערבית, הזמין את צחה ישראלה לביקור. הקשר בין העולם הזה ובין ישראלה לאחר המלגה ייעשה על ידי אלחוט דיבור. יאפשר מסירה מדויקת של המלך מסע ההרפתקאות.

העם

על חנוסים ועל התקנות

הדגל האמריקאי העצום, שהסתיר את הי דגל הישראלי החיור בראש בנין שדה-הית עופה בלוד, עם בואו של ג'ון פוסטר דאלט (העולם הזה 813, 816). לא עורר התרגשות רבה בישראל. רוב האזרחים התרגלו מזמן לראות את ארצם כמושבה כלכלית של נותן הגדבות האמריקאי, והגפת הדגל הגדול לא הראתה, בעיניהם, אלא אישור מעשי של הי מצב הקיים.

אולם מה ישם היו עוד צעירים, שהדבר נגע ללבם. אחד מהם אליעזר בוכני, מנהל שאנון חיפה, מנה רשמית אל משרד-הפנים ולפרקליט המדינה, דרש לערוך משפט על האזרחים למעשה, שהיה הפדה של חוק הארץ. השבוע קיבל תשובה רשמית. הודיעה המחלקה לתפקידים מיוחדים של משרד הפנים: "נתנו הוראות להנהלת שדה התעופה בלוד לדאוג לכך שדגל המדינה יוקף בעתיד בהתאם לתקנות בדבר השמוש בדגל המדינה".

הגנרל והסרג'נט

בה כשעה שמשדר-הפנים הבטיח להניף את דגל ישראל בפרהסיה (ראח לעיל), גרם משרד-הפנים לכך שדגל זה לא יבלוט יותר מדי מאחורי הקלעים. המעשה הסמלי אירע שוב בלוד.

בשעתו עלה באש מטוס השגרירות האמרי קאית. האמריקאים רמוזו שהיה זה מעשה חבלה. המשטרה חקרה, השיבה שזה שקר: אחד מאנשי השגרירות, בחברת אשה מקור מית, שהה במטוס באותו לילה. מן הסתם גרם הוא, שלא במתכוון, לדליקה. אולם ביקש להסתיר את נוכחותו.

אחרי הודעה זו באה שתיקה גדולה. לפתע הודיעה ממשלת ישראל: ההודעה הקודמת היתה מוטעית, האמריקאים היו בסדר.

לוקסוס הגאורג. השבוע נודע, ממקור מוסמך ביותר: ההכחשה לא היתה נכונה כלל, באה על פי הוראתו המפורשת של משרד-החוץ הישראלי, שלא רצה להסתכסך עם אנשי השגרירות. המטוס עצמו שימש למטרות שונות, לעביר נשים וידידות של אנשי השגרירות לקפריסין וחזרה. באותו לילה בילה בו הסרג'נט האמריקאי, שהשי תמש, כנראה, בסירת-ההגלה העשויה מגומי, לנוחיותו.

ההכחשה הישראלית הכוזבת היתה מעשה קטן, אך סמלי מאד. הוא הוכיח, בין השאר, שעם החי על נדבות אינו יכול להרשות לי עצמו את הלוקסוס של גאחה לאומית, גם בענינים קטנים. מדינה הלוקחת כסף מן הי גנרל, טוסה להתרפס גם לפני סרג'נט.

מחחרת

מוקדם מדי

בחדגוניות אפורה הופיעו הצעירים והצעיר רות לפני התובע הצבאי, זכו לאות-הכרה ממשלתית בצורת פקודת-מעצר, או לתנועת זילול בצורת פקודת-שחרור.

הציבור, שלא שמע פרטים על החקירות, לא התרגש. אהדתו לא היתה נתונה לעצור רים. הוא הבין שיש לבער את נגע הסרור לפני שיתפשט בגוף הלאומי. אולם צורת הי טיפול מחוץ לבית-המשפט האזרחי, הנהנה מאמון האזרח, לא מצאה חן בעיניו.

הוראח בכשלוץ. היתה זו, במידת-מה, הוראה בכשלוץ מצד שלטונות הבטחון. שלא אספו די הוכחות כדי להביא את רוב העציר רים לפני שוטט אמיתי, אף כי היו בטוחים באשמתם. מאחורי כשלוץ זה הסתתרה עובדה, שלא נודעה לקהל הרחב: התחרות הבלשים, שלא הרבתה הפעם חכמה כלל וכלל.

כירושלים ובתל-אביב היו קיימות שתי מח תרות שונות. בכירה טיפלה המשטרה הרגילה בחקירה. היא שקיבלה את הידועה על ההתי נקשות העומדת להיערך במשרד החינוך, היא שהחליטה לצוד את הדגים שנכשלו לרשת. בתל-אביב עסקה בחקירה הבולשת הפולרי סיה, הכפופה לכוכנות ממשלתית אחרת. היא עברה לפי עקרון אחד: להתחיר סוכנים למחחרת, להמתין עד שהללו יגיעו אל הצמרת. היה לה סבלנות, והיא חיכתה שהלוינים יכנסו לרשת אחרי דגי הרקק.

אולם לפני שהסוכנים התל-אביבים הגיעו להישגים של ממש, פעלה משטרת ירושלים, שלא היה לה מושג על הפעולה של הבולשת הפוליטית, על דעת עצמה. היא אסרה את גושאי המפצה של שער משרד-החינוך. בזאת השמיטה את הקרקע מתחת לפעולה התל-

אביכית. הבולשת הפוליטית נאלצה לסגור גם היא את רשתה, לתפוס אח אנשיה-המחחרת (הקטנים יותר) שהיו ידועים לה, במקום לח' כות עד שסוכניה יגיעו לראש התור. העצירים דיברו. כשירה יד הממשלה על המחחרת, היתה המטרה היחידה לתפוס

עצירה מזכה מפשדו

— דני רמק

את כל שאר הדגים. היא השתמשה בפקודת הסרור מסיבה פשוט: טה: רק חוק זה נתן לה את האפשרות למנוע קשר בין העצורים השונים באמצעות צורכי-הדין. הממשלה אסרה על צורכי-הדין להתראות עם שולחיהם, השתמשה באמצעים טכנולוגיים חמורים כדי להשיג ידיעות מפי העצירים המבודדים והמנותקים. היא לקחה אפילו בחשבון כי השופט עלול לפסול הודות אלה, בשל האמצעים המפוקפקים בהם הואטגו. אולם הדבר לא היה חשוב לה. לא חיובם של העצירים בדין היה העיקר בעיניה, אלא תפיסת מנהיגיהם.

פרטי החקירה נשמרו בסוד, אולם דבר אחד כבר היה ברור: חלק מן העצירים נכנעו למסיבות, דיברו.

אורחים

חיך

כאשר הטילה אניה-המשחית הבריטית שברון (נחרז עם חברו), את עגנה בנמל חיפה, קרא אחד מעובדי הנמל, באידיש, לע"ב בר חברו: "אוניה זו רופה אחרינו בלב ים, החזירה אותנו לקפריסין, כשניסינו להגיע ארצה!"

העתונאים, שעלו על האניה, התעניינו אף הם בדבר, ביקשו מרבי-החיובל גבה-הקומה וישה-התואר, לספר להם, באיזה מקרים השי תתפת שברון בצייד אניות המעפילים. רבי החובל נענה בחיך לבקשתם, הורה לסגנו הסקוטי לבדוק את הדבר ביומן האניה.

בינתים, כדי לקצר את ההמתנה, הזמין רבי-החובל החיכני את העתונאים לספור על האניה, מסר להם פרטים על מהירותה, שהיא 32 קשר (32 מילין ימיים לשעה), ניסתה, שהוא 2500 טון. נבנתה בסקוטלנד ב-1945, מצוידת בששק חרש: 4 תותחים, בני 4.5 אינטש, 4 מיתקני סורפדו, תותחים אנטר-איריים ומכשירי ראדאר.

כשכילה רבי-החובל למסור את הודעתו הסטטיסטית, ציפו העתונאים בקוצר רוח לבואו של סגנו אשר הלך להביא את יומן האניה. כאשר בושש הסגן לבוא, גילה רבי-ציון פקי הדגה על השורולים.

החובל את תמהונו, הביע את צערו האנוגלי הרגיל, הבטיח לעתונאים כי ייענה לבקשתם בטעם אחרת, כשיעלו שוב על האניה * כל אותה שעה לא נטש החיך את סניי.

מפלגות

זריות גופתית

כשביקשה סיעת ליבשיץ-למדן שיוחקן טלפון במשרד התל-אביבי, נאלצה להכות באורך-רוח ככל שאר בני האדם. לפני שלשה שבועות הופיעו סוף סוף פועלי מחלקת הטלפונים. בזריות גופתית התקינו את הי מכשיר השחור.

אך בטרם הספיקו חברי מפלגת אחדות העבודה הקטנה ליהנות מן הנוחות החדשה כראוי, הופיעו במשרד פועלים אחרים ממזי לקת הטלפונים. המכשיר אינו בסדר, קבעו. סילקוהו שוב באותה זריות של קודמיהם. כשעברו שלשה שבועות ומכשיר חדש לא הובא במקום הראשון, התעוררו חשדות בלב אנשי המפלגה אם אמנם היה הטלפון לקוי במשהו. כמעט מאליה צפה ההנחה, הקשורה בגסיון מן העבר הקרוב, כי הדבר שלא היה בסדר בטלפון, לא היה המכשיר עצמו כי אם משהו הקשור בו, כגון מכשיר האונה. בלב אנשי אחדות-העבודה, נשאר הספק, אם ממסאי, או ממפ"ם באו בודקי הטלפון. בכל אופן, הודיע השבוע דוד ליבשיץ, גבה הקומה ובעל הפנים הרושי הקמטים, "לאחר שיוחקן המכשיר במשרדנו, אומין מהגודם משלנו לבדוק."

מדיניות

התאזרים הרוסיים האלה

לפני חודשים מספר הגיע לישראל גבר גבה קומה וכסוף שער, שדבר אנגלי-אמי ריקאית צחה, למרות מוצאו היהודי-רוסי. בי בואו, מנה לממשלת ישראל, הגיש בקשה להקמת תחנת שידור שתשדר שידורי תע-מולה המכונים לארצות שמעבר למסך הבר זל.

היה זה דין קוף, הנציג הרשמי של רדיו אירופה החפשית, תחנת שידור רשמית לי מחזה, הנמצאת אישם בגרמניה המערבית, ממומנת בכספי בעלי הון שחיצתם ואמרי קאים (ביניהם קרן פורד). מקבלת תמיכה רשמית למחצה ממשלת ארצות-הברית. תח נת שידור זו אינה עוסקת בשידור דברי תעמולה פשוטים, בנוסף קול אמריקאי, אלא מגישה, בעיקר, ראינות עם פליטה מארצות הדמוקרטיה העממית, מניחה למא זינים להסיק את מסקנותיהם הם מתוכן השידורים.

דין קוף נתגלה כשונא רוסיים חולני ממש. ביום פינו השגרירות הסובייטית בתל-אביב (העולם הזה 800) ראוהו רבים ליד המפתח בציני עם יצאתם כל רוסי מהבנין: "הנה הולך עוד ממורו"

לכאורה, מבחינה חוקית, לא היה ארגונו זקוק לרשיון ממשלת ישראל לשם ביצוע מסרתו. אחרי הכל, רשאי כל עתונאי ונציג תחנת-שידור לראיין כל אורח בקשר לכל בעיה שהיא. בחשובה לפנייתו הראשונה מר כן היה משרד החוץ לתת את הסכמתה, אך המומחים לעניני מורה אירופה הזהירו את מנהלי המשרד בפני החוצאות החמורות ש עלול צעד זה להביא.

השידור, הסביר אחד המומחים, יכול לי שמש הוכחה נוספת לטענה הסובייטית כי בהסכמתה של הממשלה, נחקרים העולים ממזרח אירופה על עניניהם הפנימיים של מדינות אלה. הדבר עלול לסכן את אפשרות יות העליה המצומצמת גם בלאו הכי, מר ארצות הדמוקרטיה העממית, לסכן את חי הי יהדות המקומית.

הפעם גברה הוהירות הדיפלומטית על הי היסטוריה הפוליטית. משרד החוץ הסביר להנהלת רדיו אירופה החפשית, והביא לידי עת הסטיט דטרמנטס האמריקאי כי "הרחי בה רשת פעולות התחנה גם בישראל אינה רצויה בהיותה עשויה לגרום נזק למדינה. ההסברה נתקבלה על דעת האמריקאים, דין קוף החל לארוז את מוחדותיו.

אזכרות

חגש שנים

בעשרת ימי הביניים, בין הפוגה לפוגה, היה אציל בירושלים גוף נמרד עדין, אך

• איש מן העתונאים לא טרח להשיג את האינפורמציה המבוקשת בארכיון עתונג, שם יכלו לברר כי שברון אמנם השתתפה בצייד.

עציר יעקב חרותי

במקום לותנים

• בעל חי דמיוני — חציו דג וחציו אשה. חנית המסמשת לדיג של דגים גדולים.

עם דב יוסף, שר

הדרך

לצעות בזה. יש אפשרויות; אך הן שר הוא הרוח לגבי הגפירות. יש שדה גפירות. יש לבדק באיזו מידה וטיב נוצלה.

ניצול כל מה שניתן לנצל בנגב לכן קיימת בעיה של פתיחת הנגב לנגב כביש.

האם ענין הכבישים נתון הפיתוח? בנגב ממש—כן. נעס ק בזה בשי רדים אחרים, אך על חשבון תקציב מה המצב לגבי אוצרות ידוע שבים המלח יש אוצרות רק אשלג, אלא גם ברום וחומרים

טיפול בכלל וכדו. יש בעיה של ניספול בפיתוח הערבה ואלת.

דתיירות? לא לזה בלבד. זה אחד המקומות לנצלו למען התיירות. אבל יש להאפשרויות של אילת כנמל לאחר כך צריכים לפתח את סביבות נעשה התחלה בעין-גדי.

מאיזו בחינה? מבחינת הניצול החקלאי. יש בעיה בנגב. יש לטפל בזה.

מה בדבר הנפט? אנתנו מחכים שיתחילו בקרוב כשה חברות בעלות נסיון בקידוח נפט ונצלחנו למצוא נפט, היה הדבר מצבו הכלכלי.

האם יטפל משרדך גם ב... מה תהיה צורת הטיפול? אחד הדברים הראשונים יהיה להפסיטבעי בירושלים, לקשר אותה לרש של הארץ. להביא מחירים אחידים ביום משלמים הירושלמי יותר? כן. אנחנו צריכים לראוג לפית

הראיון הבא ניתן על ידי שר הפיתוח במשרדו לחברי מערכת "העולם הזה", ונרשם במקום כלשונו. התצלומים צולמו על ידי צלם "העולם הזה" באותה הזדמנות.

ד"ר יוסף, האם יכול אתה למסור לנו בקצרה מה הם רעיונותיך עם כניסתך לתפקידך החדש?

תמנתי לתפקיד זה רק לפני ימים מעטים. חזרתי להיות תלמיד—אני יושב ולומד את החומר. ישנם דו"חים רבים של מומחים שונים, אני יושב ולומד אותם. אחר כך אצא לסיורים כדי לבדוק בעצמי את המצב במקום, ואערוך שורה של התעצויות על קידום הפיתוח. רק אז אוכל להביע דעה מגובשת על תפקידי החדש. **אנו מתארים לנו שבכל זאת כבר נישבת דעה עקרונית. לא כן?**

אני ככור שמשרד הפיתוח יוכל לתרום תרומה עיקרית לשינוי המצב הכלכלי, לתקין מאון התשלומים שלנו. מהנדסות הכלליות שרכשתי כחבר הממשלה על ההתפתחויות והתגליות בנגב. אין לי כל ספק כי ישנן הרבה אפשרויות לניצול אוצרות טבע, אשר יחסכו למדינה הרבה מאד מטבע זר. הסכום המדויק יהיה תלוי בגודל האוצרות שישנם ובאפשרויות הניצול שלהם.

לאיזה אוצרות אתה מתכוון?

כבר ברור לנו ללא כל ספק שקיימת אפשרות גדולה מאד לניצול הפוספאטים, לייצור סופר-פוספאט שיכול לחסוך 8 עד 9 מיליון דולאר לשנה במטבע קשה. לצורך הובל החקלאי. קיימת אפשרות לייצר מלחים פוספאטיים ועוד תמציות וחומרים כימיים. אותו מצב קיים גם לגבי הנחושת. הידועות שבידנו מרשות לנו להניח שאפשר להגיע לייצוא ניכר של נחושת. כעת בודקים את שיטת העיבוד של עפרות הנחושת.

מה ביחס למתכות אחרות?

יש ברזל. נצטרך להחליט סופית ולקבוע מהי אפשרות הניצול של עפרות הברזל שישנם בנגב. והם ישנם. השאלה היא: מה כמות הברזל בעפרות. ומה שיטת הניצול. באיזו מידה הדבר כדאי.

יש שאלה של מנגן. צריכים להחליט סופית מה

מנגנום—מתכת מוכספת המופקת מסמימלח, משמשת לייצור מסוסים, ואלפי מוצרים אחרים.

תר, חששה מפני דרך זו. היא הביאה את העולים, אולם יחד עם זאת שמרה על רמת מחייה שלא היה לה כל קשר עם המציאות. לתוך התהום המתרחבת והולכת בין מציאות זו ובין רמת המחיה, נשפכו מיליונים על גבי מיליונים דולרים של הון-סיוע והון-נדבות זר. עצמאותה הכלכלית של המדינה הפכה חלום. ולא עצמאות כלכלית לא היתה אפשרית כמוכן, עצמאות טוליטית. עם קבצנים אינו יכול להיות אדון לגורלו. דב יוסף היה היחיד במפא"י שהעז להזיז את מפי דרך זו, להצביע על דרך אחרת: דרך הקרבות והצנע. אך מפא"י דחתה דרך זו. גם בשעה שניתן ליוסף חושפ-פעולה מסיים, ופוסק-התלישים הפך כמעט סמל המדינה, היה זה מאמץ-סרק, כי הצנע לא היה חלק של תכנית לאומית גדולה להגברת פרויקט-העבודה וריבוי ההשקעות. תוצאותיו החיוביות בוזבוזו.

כדי שיוסף יוכל להפוך את פוסק-התלוי שים לשדה המצמיח את האילן התמיר של הפיתוח, להוציא מכוונה וטרקטורים מן היצנע, היה עליו לקבל לידיו את תיק האוצר—תיק המפתח של התכנון הכלכלי. אולם משך חודשים ארוכים אחרי הקמת הקואליציה החדשה לא ניתן לו שום תיק בממשלה.

סוראי ומפקדו. משך חודשים אלה נערך מאחורי הקלעים מאבק עקשני על תיקו של שר האוצר. לוי אשכול לא אצא חן בעיני רבים. הוא היה אדם גמיש, הצטיין באיגוד הנקצועי ובענייני המפלגה, אולם בתפקיד המרכזי של האוצר נתגלה כאיש חלש, חסר קו משלו. לעומת זאת ידעו הכל שיוסף הוא איש חזק. גם הוא לא הבין הרבה בהיאוריה הכלכלית, אך היה ברור שבתפקידו של שר האוצר יחליט החלטה עקרונית ויבצע אותה עד הסוף. במשרד אשר דב יוסף עומד בראשו, איש אינו קובע קחים מלבדו.

אולם המפלגה לא רצתה להסתכן. היא לא רצתה להחליט החלטה עקרונית. היא לא רצתה להפסיק קולות לטובת מפ"ם והצ"כ. היא פחדה מיוסף.

יוסף לא יכול היה ללחום. לא היה לו עורך מאורגן במפלגה, כמו למשל לפנחס לבון. הוא יכול היה להשפיע רק בכנות דעותיו. במפלגה ותיקה הרוצה בשלטון, שאינה מייחסת חשיבות רבה לדעות, לא היה זה מספיק. אפילו דוד בן-גוריון, שדב יוסף מסור לו כסוראי לספקו, האדם היחיד שיכול היה להנהיג מבצע גדול של צנע לשם פיתוח הקריב את יוסף לנוחיותו. תיק האוצר לא ניתן לו. היתה זאת מכה קשה ליוסף, אלא שבתגמתו הרגילה, לא הגיב על כך.

הדוב והדבש. אולם מפא"י לא יכלה להשאיר את הדב מחוץ לעיר. להשאיר אדם כה דינמי מחוץ לתפקיד החדש מצאה מטרון שבא להשכיב את הדב, מבלי לפגוע בדבש המפלגתי.

יוסף נתמנה כשר הפיתוח. בתפקיד זה יבוא אך מעט במגע עם הקהל הרחב, לא יוכל להרגיזו בתרופות ראויקליות. יחד עם זאת יוכל להפעיל את כוח עבודתו העצום בשטח הזקוק לכך: שדה חבור של הפיתוח, שטח בו דובר על כה הרבה, נעשה אך מעט. לתפקידו החדש הוא מביא עמו את תכרו יותיו החיוביות והשליליות, את הבטחון העצמי הזורע כבוד בלב פיקודיו, ואת האימונה המופרות כאפשרות לפתור בעיות ב"מצעים של כפייה שלטונית. הוא יביא עמו גם חבר עובדים מסור לו בגוף נפש—אם כי הודיע שאין בדעתו להרחיק פקידים טובים העוסקים כיום בפיתוח. אינו מאמין שכל שר חדש צריך להחליף את כל הפקידים, הודה השבוע. כל מי שפחות או יותר בסדר, יישאר! היה זה אחד הסימנים שהאיש הקשה השתנה, התרכך במידה ניכרת בשנים האחרונות, דבר הבולט ברבים קטנים רבים.

מעל לכל מביא עמו דב יוסף למשרד הפיתוח תכונה הדרושה שם מאד: הנכונות לצבור מבל להבטיח הרים ונגבעות. הקהל, שנמאס לו לשמוע הבטחות פנססטיות על האצרות שטרם נתגלו, יכול היה לשמוע מפי שר הפיתוח החדש מנגינה חדשה. לא יהיו היששים מהירים, התריע. יש צורך לעבוד, להשקיע, מבי לראות תוצאות מידיות. אילי נגלה פתאום נפט רק 150 מטר מתחת לאדמה, אך אסור לחשוב על כך. אסור לתת הבטחות. דרושים מאמצים. דרוש ימן!

דב יוסף הוא מטבעו גם שר וגם מנהל משרד. הוא מסוגל לקרוא אליו בכל רגע את הפקיד הנמוך ביותר, לדרוש ממנו דו"ח מעל לפאקס הממונים עליו. גם העניינים הקטנים ביותר במשרד מובאים אליו להחלטה.

שיים, מהגודסו, עורך-דינו, רואה-חשבונות ש"ל, הטיל עליהם תפקידים מרכזיים. כך בנה לעצמו חצר נאמנים שהכירו כל מחשבה אשר בלבו, נשאר סמורים לו. הצלחתו המכרעת בתפקיד זה הקנתה לו יוסף ידידים רבים. היא קשרה אותו גם לי עיר, שהוא חסידה הגדול ביותר בממשלה. הוא נושא את סמלה בדר מיעולי. הוא היה הראשון שהעביר את משרדו אליה, כשהיה ליטה הממשלה לעבור לבירה. כשעלתה הצעה לחוג את יום הולדתה ה-3000 של העיר, השקיע מבעד לחלון על העיר העתיקה, פסק: אין טעם לחוג כל עוד אין היא בתחום המדינה. משפט זה סיים את הדיבור, ואת הכנת החוג.

אולם המלחמה הנתיחה עליו את המכה האכזרית ביותר. בחו, לילה, נהרגה בנגב. אביה לא החלים מן המכה עד היום. נש"עות משבר בחייו הוא נוהג גם עתה לעלות אל קברו, בהר הרצל, להתבודד שם. לדעת מכריו נובעת תשוקת-המלחמה שלו במידה רבה מן הרצון להשכיח את המהלומה.

אבא השתמש במקל. אותו התכונות שגרמו להצלחתו כמושל צבאי, היו בעוכריו כשהוטל עליו התפקיד המכריע של שר הצנע, בימי שלום. זרכו היתה פשוטה מאד. עם הארץ לא מרגש את עצמו. הוא חי על נדבות זרים. תפקודו היחידה להניע אי פעם לעצמאות היתה: לבנון פחות, לאכול פחות, להשקיע את כל הכסף בקניית מכוונות וטרקטורים. יוסף קבע את תוכנית הצנע, כפה אותה על הציבור.

בתיאוריה היתה זאת דרך נכונה מאד. אולם כן אדם אינו דומה למכונה. יש לו רגשות, דעות, משפטים קדומים. אפשר להלהיב אותו למעשה גדולים של הקרבה. אולם קשה לכפות את ההקרבה עליו, אפילו כשהדבר לטובתו. יוסף ניסה לעשות זאת. וכשנתקל בהתנגדות, הכפיל את הלחץ, הוסיף פסיחים. הוא ידע שהצנע דרוש לטובת הציבור, ומניו וגמור היה עמו להכריח אותו לבלוע את גולות התרופה.

יתכן והיו שינאות בפרסום וביחסי ה"הציבור", מודה יוסף כיום. אולם הוא משוכנע גם כיום שזרכו היתה נכונה בעיקרה. הקהל למד להכיר את פניו. אלפי בדיחות נוצרו סביבו. עתונים מסוימים ניהלו נגדו מערכה שיטתית של הסתה. המורד הוא, שאחרי כל אלה יש לקהל למשכה מיוחדת אליו. הופעתו בימון הקולנוע מעוררת ב"קהל רחש הזק יותר. מאשר הופעת כל אדם אחר, פרט לבי. גיי. כמו ילד רע, רטן הקהל. נשבע וקע והפטר את הפקודה, אולם בלבו הוא ידע שבאה היה טוב, רצה רק לטובתו. גם כשהשתמש במקל.

אתה רוצה להרטיף אותי? אי התחשבות מוחלטת זו בדעתו של הוולת מצינת את יוסף בכל הליכותיו. הכניעה למשפטים הקדומים ולהרגלים הרעים של וולתו נראית כמעשה מגונה. כך, למשל, אין הוא סובל שמישהו יעשן בחברתו. מב"קר שנכנס לחדרו כשבידו סיגר, נתקל מיד בשאלה: "אתה רוצה להרטיף אותי?" גם ה"הובי" שלו הם אשיים בהחלט, אופיינים לאדם בורד. ביתו ברחוב אלחריזי ברחביה. מול בית הנשיא, בו הוא גר עם אשתו, גולדה, ובנו, מקושש בתמונות רבות, רובן אוציות מקוריות, מוקדו, מוקדו תמונה גדולה של ב"י. באותו בית הוא מחזיק גם אוסף גדול של תקליטי חזנות, חובבותו הנסתרת. כי יוסף, שאינו איש דת, הוא בעל נימה יהודית מסורתית חזקה. **הדוב לפני הדובים.** במפלגה נועות, המסוגלת לומר לאזרח את האמת האכזרית ולתכנן ממנו קירובנות, יכול היה דב יוסף להיות כוח ביצוע ראשון במעלה.

אולם מפא"י אינה כזאת. היא רצתה להביא לארץ מאות אלפי עיר לים חדשים. היא רצתה להבטיח את בטחון הגבולות. כל זה היה אפשרי רק במקרה שהמדינה היתה מקבלת על עצמה עול גדול של קרבות אישיים, לו היתה מוכנה לחתור על נוחיות החיי, להוריד באופן אכזרי את רמת-החיה של החתיקים. לשם כך היתה דרושה מנהיגות נועזת—מנהיגות שהיתה מסוגלת להעזי ול'חום, שהייתה יחד עם זאת משמשת דוגמה אישית להמונים. אולם מפא"י, שמנהיגיה היו עייפים אחרי דור שלם של מאבק, ביקשה חיים קלים יור

שונתרו לו בן, בוגר בית-ספר לרפואה, זכתה הנשואה לקצין צה"ל. * יוסף, שהוא איש עשיר, אינו מעשן ואינו שותה, דבר הקשור, עם רגישות קיב"ת, שמקורה, אולי, באונקוס. גם בשאר הליכותיו הוא צנוע ביותר, אלא שהוא אוהב להתלבש יפה.

שלי היתה צודקת!

היה ריצה שלא יהיה צורך בכל פיקוח. אולם מעטות הארצות בעולם כיום שיכולות להרשות לעצמן להתקיים בלי פיקוח זה או אחר. צריך לעשות בתבונה את אשר נחוץ לעשות, לא את אשר לא נחוץ. יש לשחרר מפיקוח כל דבר כשהמצב הכלכלי מאפשר זאת, ולא לשחרר לפני כן.

מה היא אבן-הבוחן?

באנגליה לוקחים בדרך כלל כיסוד שאסור לשחרר מוצרים מפיקוח, אלא כאשר הביקוש להם אינו עולה על 90% מההיצע. זה המינומם. אם הביקוש עולה על זה, אסור. צריכים להיות שוליים של עודף ההיצע על הביקוש. אני התחלתי עוד בזמן כהונתי (כשר המסחר והתעשייה) לשחרר כמה מצרכים מפיקוח, עוד לפני הקמת הקואליציה הנוכחית.

האם עשית זאת או מתוך שיקוד כלכלי או בגלל לחץ פוליטי?

מתוך שיקול כלכלי. בדקנו וסקרנו את המצב בשוק. באנו לכלל מסקנה שמותר לשחרר מצרכים אלה, וברגע שמותר צריכים לעשות זאת. הציבור אינו אוהב את הפיקוח. אין כל סיבה לפיקוח אם אין נימוק כלכלי. ברגע שנעלם הנימוק הכלכלי לכך, ויתרנו. צריכים ללכת בדרך זאת. זה ענין של שיקול כלכלי, מה יגרם יותר נזק — הפיקוח או חוסר-הפיקוח.

הזכרת קודם את השילומים. המותר להניח שאתה תדרוש בממשלה להקציב תוך גודל ככל האפשר של השילומים לפי-תורה, ולא לצרכים שוטפים?

עוד לא בדקתי את הענין באופן יסודי.

מי בעצם מכריע בשאלה מסוג זה? מי קובע כמה להוציא על צרכים שוטפים, וכמה על צרכי הפיתוח?

יש תקציב. הכנסת קובעת את התקציב, ולפי זה יצטרפו לעבוד. אם יתנו לי יותר כסף, יהיה יותר פיתוח.

אולם ההכרעה האמיתית אינה נוספת בכנסת, היא נוספת בממשלה?

ועדת השרים הכלכליים תגיש את הצעותיה לממשלה. הממשלה תגיש אותן לכנסת. הכנסת היא שקובעת. בדיה ההחלטה הסופית.

והמצב כיום?
אם נוסף להתרחק מהדרך הזאת, או ברור מה שעלול לקרות. יהיה חלק קטן שיהיה לו כל טוב, ויהיה חלק, חלק גדול של הציבור, שלא יקבל את המינומם הדרוש לבריאותו. אנחנו רוצים בעם בריא וזכותו של כל יחיד שיכול באמצעים שיש לו לקבל את הדרוש לו. זה יסוד השיטה.

גם בחוץ-לארץ?

כן. גם בארצות שהן עשירות בהרבה מאתנו, גם בתצורת וגם בכסף. הנה קראתי השבוע מאמר באקונומיסט, בו נאמר שהאנגלים מקויים שבוער שנה, תשע שנים אחרי הנצחון במלחמת-העולם, 14 שנה אחרי התהלת הקציב. יוכלו לזרוק את פנקס התלשים, יהם עוד מזוהרים את עצמם שלא לעשות את זה לפני

המועד, כי התוצאות יכולות להיות מחרדות. כך זה אצלם. אצלנו זה כך על אחת כמה וכמה. אסיר לזונו מן העיקר, ביחוד ביחס למצרכים חיוניים.

האם לא חלה הטבה מסיימת במצב בארץ?

נכון שחלה הטבה. הודות לפיתוח הממשלתי של החקלאות, יש ירקות בשפע, זה מקל על המצב.

האם תימשך הטבה זו?

אני חושב שאפשר לעשות עוד הרבה בחקלאות. אנחנו יכולים ליצר שמן משלנו, יש מקום לזריעת יותר גרעינים. להתרחבות הרפת והלול. אפשר לגדל יותר כבשים. אני חושב שאם נדע לפתח את החקלאות במשך ארבע-חמש שנים, יהיו הסכומים, שעלינו להוציא

במטבע חוץ לרכישת מזון, קטנים למדי. זה ישחרר כסף לפיתוח.

ד"ר יוסף, הרשה לי לשאולך עוד שאלה גלויות-לב. אם אתה מסתכל כיום חזרה על תכנית הצנע שהיתה קשורה בשמך, מנקודת-הראות של היום, האם אתה חושב שצדקת בדרךך?

אם אני מביט אחורה, אני חושב שעשינו טוב, ואם ישאלו כיום כל עקרת-בית, היא תגיד שעשינו נכון.

אם כן, החושב אתה שריפורם הקיצוב, שנעשה כיום על-ידי הממשלה, מסכן את קצב הפיתוח?

קשה להגיד. זה ענין של משקל. כל אחד מאתנו

אנחנו רוצים לתת במיוחד את דעתנו לניצול מקסימלי של השילומים, כדי להיות לעצמאים ולעזור לפיתוח.

ד"ר יוסף, האם תבסס את תכניתך בעיקר על כפסי המדינה והעם, או שתנקוט בצעדים מעשיים למשיכת הון פרטי לארץ, על-ידי מתן זכויות?

המטרה הכללית היא לפתח את הארץ. גקבל בברכה כל הצעה רצינית של השקעת הון פרטי, שתעזור לנו בכך, לא בצורת זכויות. חברת הדשנים תשמח לקבל השקעות. חברת האשלג תשמח לקבל הון פרטי. גם בשי-סחים אחרים אנו מוכנים לבדוק כל הצעה רצינית.

אני מבין שאחד התפקידים שלך הוא להטיל מרות לאומית על החברות הציבוריות שמטפלות בפיתוח. לא כן?

זה לא ענין של מרות לאומית. זה ענין של הבטחה כי כל הענינים יתנהלו כשורה, שכל לירה של כסף ציבורי תוצא בצורה היעילה ביותר. ברור שנשתדל להתעניין יותר בפעולת החברות האלה, שהממשלה נתנה להן חלק גדול מהזון. זה יהיה בסמכותנו.

ד"ר יוסף, המותר לי לשאול שאלה גלויות-לב? ברור כי לא יתכן פיתוח מבלי להנביל את הכסף המוצא לצרכים שוטפים. הוזהו דעתך?

אני אפשר לבצע תכנית פיתוח מבלי לקבל את האמצעים לכך ממקורות כל שהם. זה דורש השקעה גדולה מאד, אך הדבר יתן תוצאות חשובות, ובמהרה.

אתה תלחם, בממשלה, על הגדרת תקציב הפיתוח על-חשבון הצרכים השוטפים?

אני מוכן להגיד דבר.

אולם אתה מעוניין שלא יבזבזו כספים על צרכים שוטפים?

אנחנו מעונינים שניען למידה רבה של איתלות, על-ידי התקרבות לאיזון מלא של התקציב ומאזן התשלוי-מים שלנו. זה הדבר החשוב ביותר אחרי אספקת מינימום המזון הדרוש שבלעדיו שום ציבור לא יכול להתקיים. עם פיתוח החקלאות ילכו ויזקטנו הסכומים הדרושים לכך. עד אז צריך להבטיח לציבור מינימום של מזון. אחר כך בא הבסחוף. רק אחרי-כך בא לדעתי הפיתוח.

אם אני מבין אותך נכון, דעתך היא שהדבר החשוב ביותר הוא אספקת המזון... הבטחת מינימום המזון הדרוש.

...אחר כך בטחון המדינה. ואחר-כך הפיתוח. בצורה זו אתה רוצה בחלוקת כספי המדינה והעם?

אתה חושב, איפוא, שיש להמשיך בשיטה שניצעת כדי לשחרר כספים לפיתוח?

אני חושב שהלכנו בדרך הנכונה. העובדה היא שלמרות כל הצעקות שהיו, כנות ובלתי-כנות, שאנחנו מרעיבים את העם ומגדלים דור חלש, ברוך השם עברו כמעט חמש שנים מאז התחלתי לטפל בזה ואנחנו רואים שיש לנו דור בריא. הבטחתו את המינומם הדרוש: הבי-סחונ את זה לכולם.

אני מצטער שבזמן האחרון ישנן תופעות שחלק מסוים בציבור אינו מנצל את מה שהוא מקבל, אינו לוקח מה שנתן לו ולילדיו, או מוכר את מנותיו לאחרים. אולם אין זו אשמת השיטה. אסור לי להגיד למפרע שאב אינו נותן לילדיו מה שדרוש. הבטחנו את המינומם לכולם. את זה עשינו ואני חושב שצדקנו.

דקו. ה מכוסה אינו זנה, אם כדאי לוי בתחבורה. על-ידי תוספת כותך כשר-עולה עם מש-ית. מלח? רמגבלים. לא הגיעו אפילו

הכבול. יש גם יום בארץ, ויש גם את הדיג עם המורה. המלח. כבר

ול גידול סובין

יום ממש. ישנן יקבלו רשיונות. זנה לגמרי את

מל?

ת המצב הבלתי-חשמל הכללית נושבי ירושלים. מחיר גבוה נכות החשמלי.

עתונות

חומס על שפתיהם

לפני שלוש שנים פירסם שבתאי (סאבי) סבת אחד ממאמריו הראשונים בהארץ: "כרך ללא גופש" בשתי כתבות תיאור את חוסר אפשרויות הגופש והבידוד בתל-אביב והסביבה, את הצפיפות, המחנק, לילי התוכי גיות של המוסדות השונים. בעיקר התעכב על החוסר החמור בחוף רחצה לבני העיר. מאז זרמו מים רבים לאורך החופים המזוי נחים. שלוש עונות קיץ חלפו, אך סבת לא הרפה מהתעניינותו בשפת הים. בעיקר התי רכזה פעילותו סביב שפתיהם של בתים. הוא שמע על תוכנית המועצה המקומית למי טור את אזור החוף לחברה פרטית שהציעה להקים שם "ריביירה" מפוארת, עם בתי מלון מסעדות, מלחחות, מגרשי ספורט, בריכות חול לילדים, מרכז שעשועים. העוקץ שהרגיו את סבת היה כי לשם ביצוע התוכנית, ביקש את החברה וכיון לגדור את החוף, להרשות שה הכניסה אליו רק תמורת תשלום. גרשום שוקן, עורך הארץ, ייפה את כוחו "ללכת עד הסוף", כך החלה המערכה של הארץ נגד הסיכנת בתים בחוף סגור. ה"שיטה הישראלית" עם פתיחת עונת ה" רחצה, השנה, קיבלה מערכת הארץ הזמנה ממנהלי חברת חוף בתים בע"מ, לשלוח את נציגיה למסיבת הפתיחה החגיגית של המסע" דה חוף הרחצה בבתים. ביום האחרון של חודש מאי, בשעה 12 ב- צהרים, הופיעו מכוניות החברה לפני מוע' דון העתונאים של תל-אביב, הסיפן את נציגי העתונות למסיבת הפתיחה. למחרת הופיעו בכל העתונות כתבות על הריביירה הבת ימיה, המסעדה המפוארת, השיכלולים והי תוכניות. והעתונאים גם הפליגו בשבחי ה" מאכלים שהוגשו להם על-ידי הטבחיים, על החומס והכבאב שהוכנו בנוכחותם.

קריאת המאמרים למחרת זועזעה את סבת: האם זה כל מה שהם מצאו לנכון לכתוב על חוף בתים? משך שבועיים הסתובב במשרדי הממשלה והמועצה, חקר קבלנים, מצילים, עתונאים. לבסוף הגיש את מאמרו לשוקן: התקפה קיצונית ומנומקת על מוצעת בתים, החברה, העתונאים שנכחו במסיבה. שם ה" מאמר: בגידה בציבור. שוקן נתן את אישורו, המאמר נמסר לדפוס.

סבת, צבר וחסיד השיטה הישראלית, לא טרח לרכך את דבריו. גם התקפתו על חבריו למקצוע היתה ישירה: הם הושפעו על-ידי הכיבוד שהוגש להם, בשעת כתיבת מאמריהם. מה זה חופש? באגודת העתונאים נפ' לה ההתקפה כרעם ביום בהיר. מעולם לא העז איש לכתוב עליהם בצורה זו, אין כהבתו של סבת, טענו, אלא השמצה גסה על כל מקצוע העתונות. כמה מהם שלחו מכתב ל- ועד האגודה, ורשו להעמיד את סבת למשפט חברים, להפסיק, עד אז, את חברותו. כיני תיים, הודיעו, לא ישתתפו באף מעמד אשר בו יתה נוכח.

אך לטבת היו גם מצדדים. כמה מן ה" חיקים במקצוע הסכימו אתו כי עתונאי, כי כל אדם אחר, אינו מסוגל לשאול שאלות ולהתנצח בין השעות אחת ושתים בצהרים, אחרי ארוחה רשנה של חומס וכבאב, אלא

נוטה לקבל את דברי מארחו כדברי אמת. ואילו סבת עצמו הכחיש בכל תוקף כי דבי רהיו השמצה. הוא רק ביקר את חבריו, המרבים, במקצועם, לבקר אחרים.

כתחילת השבוע, התכנס ועד האגודה לדון בבקשה. הויכוח ארך זמן רב, נשמעה ה' דרישה לפסול את סבת מיד מחברות. אך ל- בסוף נתקבלה החלטת-ביניים: לפרסם בעתו' נות כי החבר שבתאי סבת נמצא לוקה בהש' מצת חבריו למקצוע.

בסוף השבוע הבא, יכונס בית-דין חברים, אשר עליו יהיה להחליט מהי מידת חוסש' העתונות אשר עתונאי יכול לתבוע בכתבו על עתונאים.

הים

הפיוול היה כדאי

כאשר הורידו, לפני שנה, שחי אניות חבי רת "שהם", הנרייטו טולד ועלתית את עובי גיהן בגמל גיוויורק, היו השמיים תכולים והעיר הגדולה טבלה ביום קיץ חמים. לגבי שלשה ישראלים צעירים, ימאים בעי לי עבר סלמחא"י. היה זה מחזה מרהיב עין, שעמד להעלם בעוד ימים ספורים. הם החליטו כי אפשר להאריכו, ערקו מהאניה, בילו כשנה שלימה בכרך האמריקאי. יעקב טוריוון, דב אחי-צבי ומנחם ערב לא השתעממו כל העת, עסקו בעבודות שר- גות למחיתם, ניצלו את ידיעתם הרבה במ' לאכת הטרמפ כדי לחסוך את דמי הנסיעות האחרות. יעקב הגריל לעשות מכולם, נשא לו אשה צעירה גיוויורקית היגנית. לפני חודש החליטו השלשה כי הגענועים למולדת עדיפים יותר וכי הסיוול שעשו עבר כבר את גבול המותרות. בידעם כי העונש עבור העריקה אינו קל, קבלו את הבטחת אגוד הימאים בארץ כי עונשם יומתק ככל האפשר.

כאשר חזרו ארצה, הובאו מיד בפני שופט' שלום ברוך גלעדי. יעקב גידון לשלשה חרשי מאטר, דב לארבעה ומנחם לחדש אחד. עורך דין קנת נתבקש על ידי השנים הראשונים לערער על גור-הדין, טען כי עריקה מאניה ישראלית בגמל זו אין פרושה עריקה מהי ארץ וכי את העבירה לא בצעו בארץ, אינם רשאים על כן להשפט בבית דין ישראלי. בסעיף אחרון לערעורו טען קנת כי השופט לא הגה לפי החוק, לא שאל את הנאשמים לבחירת בית הדין.

הפגם האחרון בחוקה הנושנה היה כנראה משכנע יותר משאר הסעיפים ובית הדין המחוזי שחרר את דב, ישחרר כנראה השבוע גם את יעקב.

מנחם החליט לחסוך את דמי עורך הדין, ביכר לטיים את 30 ימי מאטרו בכלא. העיר בחיוך: "אחרי טיול כזה זה בכל זאת כדאי".

נמלים

תרומה לאכה

לפני שבועיים נעלמו הכובעים הכחולים בשערי גמל חיפה, ובמקומם באו כובעי החאקי של משמר הנמל החדש, הכסוף ל- הנהלת הנמל. אלה שניסו להכנס ללא רשיון רשמי, נוכחו לדעת שיהיו עם הצבע הכחול נעלם גם היחס הסלחני במקצת ליד השער.

רחפו סביבו. אך הצעיר נראה מאושר ביו' תר. עוברי אורח עצרו את מכונתם בסקרנות פתחו בשיחה עם האיש המזוי. שיחתם הופרעה בלי הרף על ידי מאמצייהם להרוג יתושים שעקצום ומאמצייו - לתפסם חיים.

התענינותו של רוברט דמרה (23) יליד סוס, טוניסיה, בלכידת יתושים חיים, לא היתה תוצאה של מכת-שמש מופרות. למשו' חיים עמו נודע עד מהרה כי לפניהם מספק מטעם משרד הבריאות למלחמה נגד הקדחת בנגב.

למשרה אחראית זו הגיע באפריל שנת 1952, שנתיים לאחר עלייתו ארצה ושרותו בצבא ההגנה לישראל, והשתלמות ממושכת בירושלים, בקורסים לדרכי הלחימה ביתושי הקדחת.

נוער

"סאוק עלי"

לצבי גלסקה ויוסף ורדינסקי, תושבי ש" כון הותיקים בקרית בורוכוב, רמת-גן, לא מלאו עדיין 11 שנה וגובהם לא עלה עדיין

הרפתקנים יוסף ורדינסקי וצבי גלסקה

בחופים, חינושי מטרה

הסביר רוברט: למרות שהנגב נחשב לי' יבש לחלוטין, יש בו בורות מים לרובי ה' מתמלאים בעיקר אחרי עונת הגשמים. הבר' רות, באם יונחו, עוללים ליהפך למקורות מסוכנים של הקדחת. תפקידו: לפקח על מקורות מים אלה ולסור על פניהם מלירולי, לצוד יתושים חיים לצורך אכנת מדעיות שונות.

אין גבול לאישר. בלחית צחת של חמשה או ששה אנשים נודד רוברט דמרה לאורכו ולרוחבו של הנגב, חי חיי בידואים בערבה, ישן על הקרקע, מניח אבן למרא' שותיו ומתכסה במעיל. ארוחותיו, במשך שבוע ימים לפעמים: ביסקויטים ושימורי דגים. למרות זאת אוהב דמרה את מקצועו, מחבב מאד את הנגב שבינתים למד לה' כירו כאת כף ידו.

החופש היחידי שנטל לעצמו במשך תקור פת כהונתו בתפקיד: נסיעה לטוניסיה, לפני כחמשה חודשים, על מנת להביא את אשתו ארצה.

למרות עיסוקו הנלהב במלאכת ה'קודש של הלחימה בקדחת, חי רוברט דמרה, חיים מאושרים עם אשתו, הוריו, ארבע אחיותיו ואחיו, בשיכון המכיל חדר ומחצה. רוברט אינו מתאונן, הוא מחכה בסבלנות שהמפ' שלה תדאג לשכון לו ולאשתו בהתחשב עם חשיבות תפקידו.

אמרו אנשים שפגשוהו בדרכי הנגב: ה' בחור מסורף לחלוטין. אנו נמלטים מפני היתושים ומשתדלים להמיתם, והוא רוזף אחריהם, ואין גבול לאשרו כאשר הוא מצ' ליה לצוד יתוש חי'.

עתיקות

אבנים בינאשדדיות

מתיישבי כפר עלמא בגליל, מצאו בין עיי המפולת של הכפר הערבי הנטוש, שרידי בית כנסת יהודי עתיק. בתוכם: אבן משקוף ועליה הכתובת: "יהי שלום על המקום הזה ועל כל מקומות עמו ישראל...". אבן המשקוף ההיסטורית ושאר האבנים מבית הכנסת העתיק, נוקו על ידי המתישבים ונק' בעז בניין בית הכנסת החדש שהקימו. באחד הימים הופיע בכפר עלמא שליח

על מטר אחד כאשר שמו השבוע, את הגיל והגובה ללעג ולקלס החליטו לעשות מעשה מבוגר, לפחות כך חשבו. המעשה: הם יצאו בבוקר מביתם, אך במקום לסור לבית הספר עלו על כביש לוד הסמך, החלו בהליכה שארכה כשמונה שעות. צבא, התקיף והח' צוף בין השניים, החזיק מפת הארץ בידי, הורה על מנוחה כאשר הגיעו לרמתים עיי' פים ורעבים.

כמו בסרט הוליבודי בא הגואל בדיוק ברגע הקריטי: יוצא בגדאד נענה לידיהם הפעוטות שהושטו אליו, שלשל לתוכם חצי לירה, סכום שהספיק לילדים בדיוק כדי להגיע באוטר' בוס להורה.

"משוגע, היכן גישן? שאל יוסף.

"סמוך עלי", היתה התשובה. ואכן מצא צבי פחרון. מדידן קן השומר הצעיר במ' קום, לא טרח לברר מהיכן באו הזאטוטים, נתן להם שתי שמיות ושני מטרים מרד' בעים משטח מועדוני. אילו היה אחראי יותר היה חוסך ליל-גדודים לשתי משפחות, וטרחה גדולה למשטרת ישראל.

למחרת בשש בבוקר עמדו כבר השניים על הכביש הראשי בחברתם של כמה חיילים שציפו לטרמפ. בזכותם היו גם צבי ויוסף בדרך תל-אביב. כאשר ירדו, ליד בריכת ה' שחיה גני'גל, הוכרו מיד על ידי אחד מ' שכניהם בשכונה. רק אז שמעו הילדים כי המשטרה טרקה בריכות שחיה וחוס' ים כדי למצאם.

להורים העמלים לא היה אף פנאי להע' גיש את השוכבים שהופיעו כבר למחרת בבית ספרם, כשהם מוקפים ילדי כיתתם, מספרים להם את ההרפתקאה הטריה.

על אף ציוניהם הרעים ומנת הבחינות ז' מחכה להם בסוף שנת הלימודים הפכו ה' שניים לגבורים נעצים בעיני חבריהם, לסי' מל ההתפרקות של הדור הצעיר.

בריאות

עוקץ בצדבר

בחור צעיר, חבוש קסדת ספק, קפץ קטי' צה משונה בנופפו את רשת הפרפרים שב' ידו. שמש הנגב הייתה באכזריות על פניו השופפים. חרקים שונים, בגדלם ובמהותם,

* חומר המשמיד את חולי היגושים.

אתה יכול לזכות!

האם כדאי לך לחתום על העולם הזה לשנה?

כן.

קודם כל

אתה תקבל את העתון לביתך ב' אותו יום בו הוא מופיע בקוסקו. אינך חייב להסריח את עצמך בחמסי או בגנשם. עשינו סידור מיוחד לח' לזכותו העילה של העתון.

שנית

אתה חוסך כסף. אתה משלם 11 ל"י דמי חתימה לשנה. זה כולל, למעשה, שני גיליונות חניט.

שלישית

מינהלת העולם הזה החליטה לתת לך פרס מרתק. אם תחתום מיד לשנה אחת ותשלם את דמי החתימה, תקבל חניט אינ' כסף אגרת'פ'ס. ה' משתפת אותך בהגדלת מפעל הפיס. אם תזכה בפרס הגדול, לא נבוא אליך בתביעה. תמצא אותנו ב'ן ה' מברכים. יתכן מאד שתשמע על דבר הזכיה מפנינו: כי מספרך יהיה רשום אצלנו, ואנו נדאג לענייך.

11 ל"י הן פכום גדול דהו צאה חד-פעמית. אולם זכור שאתה חוסך בפופו שי ענין את כסףך - ואת זמנך. ואתה גם עוזר לעתון.

אם אינך יכול לחתום לשנה, יש לך אפשרות לחתום על מניו חצי שנה. דמי החתימה הם כסף 5.500 ל"י - סכום שגם הוא כולל הנחה. אמנם, אתה מפסיד את הפרס - אבל כל שאר היתרונות יישארו בידך.

מנויך פירושו הנחה במ- חיר, מהירות ונחיות בקב- לת העתון, רציפות בכל ה- תנאים, פרס יפה - וגם עז- רה לעתון.

חתום על המניו מיד. אם רצונך בחסכון זמן וטובה, שלח לנו צ'יק או המחאת דואר, צרף כתובת ברורה. אתה תקבל את הקבלה ואת הפרס בואר חוזר. אם רצונך לבקרנו במשרדנו, ה' משרד לרשותך בשעות הרגילות.

עליך שרות בתי הסוהר ליד רמלה, ואשר בו מנסים שיטות חדשות לטיפול באסיר.

לפני שבועות אחדים קיבל תושב תל-אביב כי מכתב מחבר, אשר לא שמע אודותיו משך קרוב לשנתיים. כתובת השולח: מחנה האסירים מעשיה, והוא מדגים באופן מוחשי את אותן השיטות.

כתב האסיר: "היום הגעתי לכך שאני כמעט מאושר שהכניסוני לבית הסוהר. משרי נה, לא כן? אדם מאבד שנתיים מחייו, נושא על עצמו את הכתם המביש על עבר פלילי, ובכל זאת - מאושר הוא... כאשר הוכנסתי לראשונה לבית הסוהר המרכזי (תל-מונד) גברה עלי הרגשה של גועל - גועל לא רק מחברי לגורל, אלא גם מאלה שמתפקדי דם היה לשמור עלי.

כשנה שהייתי בבית-סוהר זה. משך שנה זו ניתקתי את הקשרים עם העולם החיצוני - ועם אשתי בכללו. היא ביקרה אותי פעם בחודשיים, ל-15 דקות, והחלטנו כי מוטב לנו להתגרש. הסרגים שסגרו עלי במובן הפיסי ניתקו אותי גם מבחינה נפשית.

ביום בהיר אחד נקראתי להופיע במשרד. בחיי בית-הסוהר, זהו סימן רע: טובה אי-נה יכולה לצמוח מקריאה כזאת. עם הכנסי למשורר קיבל את פני איש לבוש אורחית ואחרי שיחה של שתיים הרגשתי שבכל זאת בן-אדם הנני, האיש, פסיכולוג במקצת, עו, דיבר אלי כדבר איש אל איש, כלל לא נתן לי להרגיש כי הנני נחות ממנו, עם כל היותי אסיר.

כעבור ימים אחדים הועברתי למקום חדש. לא בית-סוהר, כי אם מחנה אסורים, בשם מעשיהו. במקום תא אסירים הוכנסתי לתוך ביתן, ביחד עם עוד 12 אסירים, כולם מבתי סוהר סגורים. בימים הראשונים נכנס אוחו פסיכולוג והחל לדבר אתנו בצורה חפזית על בעלותינו. זה נמשך כחודש ימים, עד שהחלה מתגבשת בינינו מין הרגשה של הת' לזכות חברותית. התחלנו להתחשב איש ב' רעהו, להבין כי גם לשני ישנן בעיות משלו. עתה גם התחייבנו אחת לבית-הסוהר ול' שומרים עצמם. בקיצור, נתקבלה הרגשה כי כל המחנה הפך להיות מוסד מרפא; פסקו המריבות בשעת האוכל, פסקו הגניבות ה' יומיות, במקומן בא רגש של כבוד עצמי. אספר לך על מקרה אופיני. ישנה במחנה שלנו קבוצת אסירים העובדת בתחנת המש' טרה הקרובה. יום אחד עבדה הקבוצה ב' מחסן הבגדים של המשרה ובחור אחד חש' קה נספו בזוג מכנסיים מהמחסן. לכשנודע הדבר למנהל המחנה שלנו, הוא אסף את כל האנשים, נתן הסבר על המצב, ביקש במלים פשוטות להחזיר את ה"מציהא". לא עברו עשר דקות וזוג המכנסיים היה במשרדו. האמן נא לי, דבר כזה עוד לא קרה בשום בית-סוהר בעולם. חפץ גנוב נעלם מיד וכל האסירים משתדלים לטשטש את עקבותיו. אוי לו, לפי החוקים הפנימיים של בית-ה' סוהר, לאותו אדם המעז להוציא הגה מפיו על מקום המצאו של התפץ הגנוב.

עם העברתי למחנה זה, ניתנה גם אפשר' רות לאשתי לבקרני לעתים תכופות יותר. תחילה פעם בחודש, אחר כך פעמיים. כעת היא מבקרת אצלי, לפי רשות מיוחדת, מדי שבוע. הביקורים גם אינם ביקורים של 15 דקות בנוכחותם של שני שוטרים, כי אם הרבה יותר ממושכים, ובלי נוכחותו של כל איש שרות. מוכן שתחילה דברנו רק על ענין הגרושין, אך הפסיכולוג (האבא) שלנו התערב, והענין החל מסתדר.

כאשר הייתי בבית-הסוהר המרכזי לא היתה כל אפשרות שבתי תבקר אצלי. אני עצמי לא רציתי שהילדה (שהיא כיום בת ארבע) תראה את אביה בבית-סוהר. במעשיהו הצלח' חי לשכנע את אשתי שתביא אתה את הילדה. היא באה, אולם לא אמרנו לה מי אני. וכך עמדתי ורדתי כיצד בתי הסתכלה עלי כעל "אודי" זר.

"האבא" הומין אליו את אשתי ודיבר אתה כשעה על בעיותינו. למחרת היא באה אלי שוב והביאה את הילדה. הפעם, כשראתה אותי, התחילה לרוץ אלי בשמחה ואושר כי זה, שלא יכולתי לעצור בעד דמעותי, עכשיו אין אשתי ואני מדברים על גרושין.

לא אומר לך שהפכתי מואב לכבשה תמי' מה. אולם אם אעשה היום משהו שלא צריך הייתי לעשות, אדע מיד כי שגיתי יותר

חרבון בכתב ובעל פה לא השאירו פתח גדול ליציאה. סעיף האשמה היה הכבד ב' יותר: 214. רצה בכונה תחילה, לפניו עמד חרבון, עליו אפילו יותר ממנו, מגיב בצורה מוזרה על מהלך המשפט. מימינו, עלו בזה אחר זה, כמה עדים שסחרו את עצמם פע' מים רבות, לא הצריכו אף חקירה נג' דית. אלמלא היה מוסר הודאות כה משכ' נעות, היתה לתביעה עבודה הרבה יותר קשה " העיר פלדמן, "לפחות אשתדל להצילו ממות."

אכן, כך היה נדמה לפחות, אחר סיום ה' חקירה המוקדמת. איש לא ראה את חרבון ב' ליל הרצה. אחד השכנים, שהיה היחיד ש' סבל מגזוהי שינה, שמע צעדים, אחר קול יריה וצעקות: אמא אמא. את הרוצה כבר לא ראה. הוא נמלט.

בינתיים התלוננו במשרה שלשה נהגי מו' גיות כי מכוניותיהם נשדדו מהם על ידי צעיר, נושא אקדוח.

ליד מחסום בכביש עפולה, נתפס חרבון כשבכיסו אקדוח וכמה עמודים כתובים ב' עפרון שהו את פרשת חייו, הודאתו בהרי' גת כהן והסכנות שהניעו אותו למעשה.

הגמגום הגדול, לגבי התובע, אליעזר גבל, נמוך הקומה ובהיר השער, הלך הכל למישרין עד שהופיעו כמה נערים בני 15, שטיילו עם חרבון בליל הרצה לקולנוע מגדל בחולון, לחנות בסרס "אמריקאי בפריז". כאן בא הגמגום הגדול, כל אימת שעמדו לבטא מלים מסוכנות כ"רצה", ל"סדר אותי", מלים שחרבון כאילו שוחח עליהם בהכחוונו ליצחק כהן, היו חוזרים בהם, משנים את עזותם מהקצה אל הקצה.

"הם פוחדים ממנו פחד מות", העיר אחד הנוכחים מהקהל.

אולם כאשר בקש מהם התובע להפנות את פניהם מחרבון, המשיכו לסתור את עצמם פעמים רבות.

"מה אמר לכם חרבון?" שאל השופט את דוד בואנוס בן 16.

"הוא אמר לנו: או אני, או הוא" השיב הנער בהתרגשות.

למי התכוון חרבון, מה אמר עוד בדרך הארוכה, זכו לאותה תשובה חיוורת ובעלת עשרות הסברים: "או אני, או הוא!"

הקהל שחייך למשמע העדויות גרם לחרבון פענוג מיוחד וצחוק פראי למחצה נראה

מוזיאון חיפה, החרים את העתיקות והעכירן לחיפה. אנשי הכפר, רובם גרים מאיטליה, סגו לחי'כ מיכאל חוני (הפועל המזרחי), וזה הסנה את הענין לשר החינוך והתרבות. בשבוע שעבר השיב הפרופסור בן-ציון דינור: העברת האבנים לחיפה לא נעשתה על דעת מחלקת העתיקות של משרד ה' חינוך והתרבות. עיריית חיפה נצטווה ל' החודר את העתיקות לתושבי כפר עלמא, עד שיוחלט על גורלן הסופי.

שכיתות התיסונרית לא הבינה

שבץ מכוניותיו הלכנות של מגן-דוד אדום ירושלים, נחו זה השבוע החמישי במ' קום ענייתם כמגרש הרוסים. ישובי הפרוץ דור, נפגעי תאוות דרכים ויולדות בחבלי לידתן עדיין לא נענו בקריאתן לעזרה. 22 עובדי המוסד, שלא קבלו את משכורתם לחודש אפריל, התייצבו בוקר בוקר במש' מרתם, אולם סירבו לצאת לעבודה. ול-20 אלף הלירות גרעון מ. ד. א., לא נראה נדבן באוסף. עיריית ירושלים נאבקה עם גרעונה הפרטי, הממשלה עשתה עצמה מ. א. רואה ואורחי העיר, שכל שלישי מהם נעזר אי פעם במשך 19 שנות קיומו של מ.ד.א. על ידו, לא גילו הודעות מופרות מחוסר ה' עזרה הראשונה.

רק פה ושם צצו סימנים של אחריות ציבורית. הוקמה הועדה הציבורית, שברא' שה התייצב בעל בית החרושת האמריקאי לנעליים יוסף שוגרמן, ולידו אשה מלאת מרץ, הלן רובי, שארגנה ביקורי בית, הצי' ליחה בקושי לאסוף 3000 מתוך 20.000 הלירות החסרות.

כן הודעו מהמצב: בלנקה גריבנאו ובעלה, בני ה-60, נוצרים מעובדי המייסון האמריקאי בירושלים, שנכנסו השבוע ל' משרד המוסד, הניחו על שולחני 100 לירות. שאלה המייסונרית בתמהון החסר אצל יהו' דיים: "איך אפשר לתת למוסד כזה ללכת לאבדון?"

משפט

או אני או הוא

קצר תסורת, מחייך לכל עבריו, מכנס ה' שבוע ישראל חרבון, הגאשם ברצה חברו,

נאשם ישראלי חרבון (גב למצלמה) בתא הנאשמים בפרוודור, זעקות אמ'

על פניו. אולם כאשר יצא, לבקשתו, לבית השמוש, וזה למקלחת זעקות מחרירות מאם הנרצה שישבה בפרוודור, ביטאה את רגשו' תיה בעברית מקוטעת: "רוצה! שרפת את בני כשהוא היה ישן, פחדן!" חרבון הגיב בחיך האופייני לו.

בתי סוהר הגירושין נשכחו

מזה כמה שבועות מתנהל ויכוח בעתונות פלדמן לא השלה את עצמו. הודאותיו של על מעשיהו, מחנה האסירים החדש שהוקם

על פניו. אולם כזה, לאולם בית משפט השלום ב' תל-אביב, לסיום החקירה המוקדמת נגדו. לא פחות מחמישה שוטרים טובבו את הצעיר בעל ההתנגדות המורה, שגרם בעבר לכמה שעי' רוריות, נצטווה הפעם לשבת בשקט, לצייט להוראותיהם.

את התיק העבה, מלא הודאות ובעל אטטריות ההגנה המוגבלות, נטל לידו, יש' ראל פלדמן, עורך הדין הצעיר והממושקף, שנחבק על ידי בית המשפט להגן על ה' נאשם.

חדשות מימי המלכה ויקטוריה

הנתק = ויק

ואז הכובע על השולחן... וכן היא לא התפשטה!

תארו לכם מצב שכזה, — אגב, תארו לכם: הוא בא ברגע הנכון, מה אני אומר "ברגע הנכון", כאילו יש בשתי מילים חיוורת אלה...
(אגב: גם היא הייתה חיוורת, מאות חיוורת, ולא שמה "שמיני קה", אפילו)
בבקשה ממך, אל תעזרי לי ואל תפסיקי באמצע, אנשים רוצים לשמוע, זוהי שאלת חיים או מות, ממש כמו שאמר מיט' סר מניגהם.
(הוא היה מעניין מאוד כשעמד לו כך על המדרגות, בתוך החדר, עם החליפה שלו ועם הזקנן שלו ואמר.)

להיות או לא להיות?
(למה הוא התכוון, בעצם?)
אינני יכול להגיד לך כי דיוק, עדיין לא קראתי את הבקורת. אבל אני חושב — עד יום ששי, עד שאקרא את הבקורת — שהוא רמז רמז לאשתו, למיסס מניגהם: להי' יות בבית משוגעים, או לא תוכל לעשות את כל התעלול לים הזדוניים בבית, או לא להיות בבית, מפני שתהיה בבית משוגעים ואז לא תוכל לעשות את כל התעלולים הזדוניים בבית

(ואני דוקא חושבת שהוא נתכוון לעצמו: להיות הלאה מישהו, למה שכבר היה, ול' שבע את אשתו, או לא להי' יות אם הגוף, למה ששכבר לא היה בינך, ולשגשג את אשתו, הוא היה כל כך מ' עניין, על המדרגות, עם ה' חליפה שלי ועם הזקנן שלי, אני לא מתפלאת בכלי מיסס מניגהם הייתה משוגעת כמעט, הוא שיגע גם אותי, אבל אני חושבת שאתה ב' כל זאת לא צודק, כשאמר להיות או לא להיות לא חשב על אשתו, לא הביס עליה אפילו)

אמרתי לך, נחכה ליום ששי ונדע, הבקורת מסבירה הכל
(זה דוקא נכון, הנה קרא' ח' בקורת אחת על מחזה

אחד, או היא הסבירה בהתחלה למה המחזה הוא מצוין, אחר כך הסבירה למה המחזה הוא רע, למה שיש אנשים שחושבים שזה רע, אחר כך הסבירה שוב למה הוא טוב כל כך ובסוף הסבירה עוד למה הוא רע כל כך)

[שאלתה מן היציע: נודניקים. מה היה ברגע הנכון כשהוא בא?]
זהו! כאילו יש בשתי מילים חיוורת אלה (אגב:)
הפסיקי! בלי שום אגב. אנשים רוצים לשמוע. אבל זה היה ממש ברגע הנכון (כמו אצל שרלוק הולמס!)

נכון, מה שנכון נכון, אבל כשהלך להתחבא במלתחה, מפני שבמסכה ישבה נאנסי עם טיפוס אחד, ולמרתך, לחור השנייה המשותף של אליווהס הזקנה ושל ננסי הצעירה היה רחוק קצת, והמיסטר מניגהם כבר היה על המדרגות, בכניסה, או השאיר את הכובע על השולחן...

(תרח שכוה. וזהו בלש ועיד אינספקטור!)
נכון, מה שנכון נכון. כולנו התפלצנו, כאילו יש במילה החיוורת הזאת, "התפלצנו"

(אגב, חיוורת, למה באמת לא שמה מיסס מניגהם קצת שמיני קה, אני חושבת שבאמת כבר הייתה קצת משוגעת)
אמרתי לך, חכי עד יום ששי, למה לנו לדבר סתם, אילי יש פה גם פסיכולוגיה, הבקורת כבר הסבירה. אבל הכובע, הולך להתחבא ומשאיר את הכובע (אגב, זה היה כובע סמבל)

נכון, מה שנכון נכון [שאלתה מן היציע: גו?]
לא חשוב, אחר כך, ממש ברגע האחרון, חזר ולקח את הכובע, כולנו, כל מוגרבי למטה גשם לרחחה.
וחוץ מזה היא לא התפשטה, היא הלכה לישון ולא התפשטה (אבל איש לא ראה זאת)

נכון, מה שנכון נכון, זה שהיא לא התפשטה לא חפס כל מוגרבי, למטה, ורק מיסטר מניגהם אמר אם הלכת לישון אז למה לא התפשטת?
(כבר הייתה לו אז חליפה אחרת, עם הזקנן שלו, הוא היה באמת משגע, וגם בכלל, בלא זקנן אפילו, זה היוסף ידיו. מן הרמטיסילי, עצם קראו לו יוסי ואיך הוא היום, ארס כזה וחובב) ובתיה לנצט, יפהיפה! והיא קרעה את הלב כשהיא בכתה, חבל שהיא סכלה כל כך

מרים ברנשטיין-כהן ובתיה לנצט

(וזה מן "המטאסא", חורגל, לא כל כך צעיר, אבל ראיח איך הוא היה אינספקטור ואיך הוא מדבר "חולצה עסיסית" ובאמת ראו שהיא רטובה)
ומה חסר לקטנה הזאת, הנאנסי, את יודעת שזהבה הס זו (מה אתה גם כן פושע כמו מיסטר מניגהם? גם הוא רצה להתעסק איתה)
אני הבסתי דוקא ע! אליווהס, את יודעת, מרים ברנשטיין-כהן אם היא רק רוצה — היא יכולה (והוא, עם החליפה שלו, עם הזקנן שלו) שוב? מי?
(זה שעשה את הכל, זה פיטר פריי, שעמד אחר כך ליד בתיה לנצט, או היא כבר לא בכתה. אגב: למה עלו אחר כך שנים, בתכניה כתוב שהוא יוסף קארל והיא חוה הגדיש והב עשו את הדקורציה)

אה, זה פשוט אחד עשה איר ואחד עשה הושר, אבל זה היה יפה (אגב: ומי זה המילטון?)
זה פשוט כמו שקספיר שגם כן אמר להיות או לא להיות (אה!)
והבקורת?
אדם אחד קודא סיפור בל' שי — מיטב, אבל חתש מאות איש יחד היושבים ומאזינים לסיפור בלטי, — האין זה חזיון של סמסום קולקטיבי?

טעות דפוסית?

זה היה הקס בו נאחזתי כדי להציל את הבמאי של ז'אן ד'ארק ושל אהבתה של יובל אור (!) מסכנת טביעה, בשק בתוך הבאר, אך הקס נשבר וא' נחני לא נמלטנו...
באמונה טכ' האמנתי — למען האמת: רציתי להאי' מיזו שהמלים "ההצגה יוסף מילוא" אינן אלא טעות-דפוס. הן לא יתכו שמי טעשה את אהבתה של יובל אור (!) ובנועס רב כזה, ונסך קסם של אדה על מערכון מברח, ומי טעשה את ז'אן ד'ארק בתיאום מהשבה ומשחק והגיש לכל צופה את המיו' חד שבכרנרד שאו — הוא הוא מי טעשה כל אשר לא עשה ב"יריד בוכארי", זה, שנתנסו בו, על הבנה, הרבה אנשים ונשים וגם המור וכמה וכמה מנגנים וגם זמרת, והלכו גם רצו גם קפצו מהכאלתם ומהתלהבא עד שעיפו כזאד וחללו להלך ולרוץ ולקפוץ, ואזי קמו והלכו וכו' וכי' כל האנשים והגשים וגם המבקרים שישבו אף תמהו את השתוממו כי הש' תמנו עד שהללו, על הבמה, עיפו כגיל וכי' וכי' "תקרית", כזה אני מוצא משום נחמה-פיראה. הצגת נאסר-יא' דין הרייה תאונה שאירעה לבמאי יוסף מילוא, הבמאי של יובל אור וז'אן ד'ארק, תאונת דרכים שיש ללמוד ממנה לקח למען לא תהא תאונת דרך.

ה"תקרית" גרמה להרבה נזקים ואפילו לקרבנות, באדם וכי בעל-חי, הוא החמור. למשל ולדוגמא:
חלפי לא ידע, בבימוי זה, מהו נאסר-אדין, ואנו לא ידענו מהו חלפי;
שייקה אופיר ידע שהוא חמור, אבל החמור שכח שהוא שייקה...
אפילו ברלינסקי, שתפקידו "הצדדי" ביוצג יור זכור לכל מי ש'אה אותה הצגה, נבלע בבימוי זה ולא נודע כי בא אל קרבו.

ואפילו רוזה ליכטנשטיין!
אמנם אברהם בני-יוסף ומיכאל גור הצילו משהו ממשחקם, אבל ה"ירי", החריש גם אותם.
והתפאורה! יוסף קארל בנה במה מתופארת לתפארת, אלא שהיא הייתה נאה עד שלא מילאה אנשי ההצגה, שבילבלוה וכיסו את ושרי' מן התאורה שהאפילה כל מקום נעים.
היתה "ציכנה", אך כמעט לא ישבו בה.
בנה בית לקרד, בית מיוחד, כצד-שכנגד למגדל המסגד, אך לא השתמשו בו אלא שימש מינימאלי בנאטוראליזם מקסימאלי.

פ.ג. אלכין

א ש י ס

הצד הנכון של הדלת

בהופעה הראשונה בכנסת מאז דורה מ' חוץ לארץ, כשנתקלה שרת העבודה, גלדיה מאירסון, בשאלת עתונאי, במזון הכנסת: "מה דעתך על הבית כיום?" ענתה: כל זמן שנמצאים מצד זה של הדלת (של אולם הישיבות) — הכל בסדר.

באותו מקום נתקל ח"כ חרות מנחם בגין בסטודנט ירושלמי שהחתיים את חברי הכנסת על ספר הפלמ"ח. נמוקו של בגין, היחודי שערב לרכוש את הספר היה: הפרק שפורסם באותו ספר על הסווי. כיצד יכול אני לקנות ספר שבו מתנאים מחבריו על פעולותיהם נגד לוחמי המחתרת?

בתוך האולם שאלה ח"כ אחרת, שרה כפרית (מכאן), את אחת העתונאים בשעת הדיון על חוק החינוך: "האם הם יצביעו עכשיו?" לאחר שקבלה תשובה שלילית מריגועה, אספה הח"כ את חפציה ויצאה מן האולם.

בהצביעו על שורש הרעה הכלכלית אמר ח"כ עקיבא (הנשר הקרח) גוברין: "מכל 100 מפרנסים בישראל, רק 26 מתקיימים על עבודה יצרנית בחקלאות ובתעשייה."

הצד הנכון של החולצ

השבוע נשמו עובדי הארץ לרוחה: עורך העתון גרשום שוקן (העולם הזה 813) שמצב עיניו היה חמור ביותר, נוחח בהצלחה, יהיה זקוקו למנוחה ארוכה.
ברכות על כך קבלה ח"כ שושנה פרי סיץ, חמותו של שוקן, לידידה שקיימתה כי עכשיו תוכל הח"כ לנוח, ענתה פריסיץ: "לנוח? צריך להתכונן לויכוח על החקציב בכנסת!"

במסיבה אצל השגריר האמריקאי בקהיר גילה האיש החוק של מצרים קולונל ג'וזף עבר אל-ג'וז' מודע לא נגע באספרגוס שהוגש לו. "שעה שהיננו נצורים בסלוגיה, חששנו שלש מכוניות אספקה של היהודים, כולן היו עמוסות אספרגוס. מאז אינני יכול לראות את המאכל הזה."

אדם אחר שהעלה זכרונות היה שאול אביגור מראשי ההגנה, שהשמיע השבוע את קולו על רצח ארלוזורוב. טענת אביגור, שסיפל בשעתו בחקירת הרצח: לא נמצאו שום הוכחות חדשות שיפסלו את האשמות נגד הנאשם ברצח אברהם סטבסקי, אשר זוכה בשעתו מטעמים פורמליים. דעת אביגור: באנגליה עצמה לא היה סטבסקי יוצאי זכאי.

פשטות. ילדות והבנה

צעירי לבוש חליפה בתירה וענוד עגינה צבעונית נאה שנראה כתיאובים בשבוע נתי' גלה כרבי-חובל יצחק (אייק) אהרונזביץ, סיבת הלבוש הבלתי רגיל של רבי-חובל הרוגל בפשטות, והחולס על הקמת קיבוץ על טיפוס אנה: נישואיו, גבי אהרונזביץ החדשה: איירין, צעירה בלונדינית, ילידת אמריקה.

חלקה הראשון של היצירה לילדים מאת המלחין ההונגרי בלה בלו-ק, הכוללת 40 נעימות-עם הונגריות, שבוצעה על-ידי הפסנתרן הישראלי מנחם פרסלר, והוקי' לפה לשם שידור בארצות-הברית, זכתה לשב' חים רבים בעתונות האמריקאית. כתבו העיתון ג'ים פרסמן מנגן בקלות משוחררת את "אימפרוביזטור המשתעשע בכרונן בימים מ' ימי ילדותו. לדעת אותו עתון שאב פרסלר הישראלי לביצועו מהולדת בנו, אמיתי.

אורנה (יוהנה הקדושה) פורת, זכתה, אף היא, לציון בעתון גרמני, בחורש שעבר, באחד ממאמריו על ביקורו בישראל הזכיר אותה אריך ליט' (העולם הזה 815) כדוג' מה לגרמניה אשר מצאה את הדרך אל העם היהודי הוביף: "שחקנית צעירה זו כבר הצליחה לגשר את גשר ההבנה האנושית שאנו עודנו מרפשים אותו..."

כשפנו עתונאים לשחקן התיאטרון הקאמרי אברהם (נאסר אידין) חלפי, בשאלה הנוושה "מתי נולדת?" השיב: "למה צריך העולם לדעת מתי נולדתי, האם אני יודע מתי הוא (העולם) נולד?"

נתן אלתרמן נכנס לבית-קפה, גיפוף במודעה קרא: "עו, היום לא ידעתי מי כבש את הארץ — הפלמ"ח, החי"ש, ואולי האצ"ל. עכשיו אני יודע!" פתח את המודעה, שהכ' ריחה: ג'יני לוביץ' כבשה את הארץ!"

• התקופה בה עסקו חברי הפלמ"ח בתפי' שת והסגרת אנשי אצ"ל לשלטונות המנדט.

צרפת

כמו בימי הבינים

היה זה ה'14 בפברואר 1944. ד"ר פריץ פינלי ואשתו אנגי, שברחו מאוסטריה ב-1938, הועלו על מכונית משא, ברון לגרמניה הנאצית.

במשך שש השנים שחיו בעיירה הקטנה ליד גרנובל, דרום צרפת, הצליחו להסתתר, ד"ר פינלי אף אסף חוג לקוחות, נודע חיש כ"רופא הזר". כניעת צרפת ב'1940 לא שינתה את מעמד הפליטים היהודים. גרנובל ושאר האזור הדרומי של צרפת נמסרו לידי האיטלקים. משפתח פינלי הרגישה את עצמה בטוחה, הולידה שני ילדים: רוברט, ב'1941 וג'ראלה, כעבור למעלה משנה. שני הילדים נימולו, לפי כל כללי הרחוק היהודית.

ב'1944 הוחלף הכיבוש הנוח של האיר טלקים בזה של הגרמנים. התורים כינלו נש' לחו לכבשני המוות. חמשה ח דשים לפני כן, הספיק האב להכניס את בניו לבית תי' נוקות קתולי, לא הרחק מגרנובל. אם פעם יעצרו אותנו" אמר אז לירידה, "אני רוצה שבני ימסרו לידיים נאמנות, עד שנשוב". בחיק שחור הכניס כמה תכשיטים וגימיות, מסרו לאחר משכניו, בבקשה שידאג כי יגיע לידי בני משפחתו, אם יאונה לו כל רע. כש' מו של האיש הקרוב לו ביותר רשם: משה רוזנר, פלשתינה.

מכתב ממרחקים. למחרת המעצר, העבירה הידידה את שני הילדים לגניורת של נוטרדאם דה'ציון. אולם מאחר שהמג' זר היה מיועד לבנות בלבד, מסרו הגניורת את שני הילדים לאנטואנט ברן, מנהלת ה' מוסד ליתומים של עיריית גרנובל, אשר אצ' לה היו כבר 10 ילדי יהודים.

עם תום המלחמה, הופיעו משפחות היל' דים, קיבלום בחורה. רק שלושה נשארו אצל אנטואנט ברן: ילד שאמו ויתרה עליו ושני האחים פינלי שהוריהם נספו. אולם גם ל' ילדים היתה משפחה שתבעה אותם חזרה. כבר בתחילת 1945 שיגרה אחת מאחיותיו

חוטפת אנטואנט ברן

גם הכנסיה

של פריץ פינלי, מרגרט פישל, שהיגרה ל' ניוזילנד, מכתב אל ברן, ביקשה כי תח' יורם אליה.

הצרפתיה התעלמה תחילה מן המכתב, אך לבסוף השיגה כי מאחר שהצעיר שבילדים אינו אלא בן שנתיים וחצי, לא נראה לה כי יוכל לנסוע למרחקים כה גדולים. מרגרט פישל פנתה לראש העיר, לצלב האדום, ל' קונסול הבריטי; באוגוסט 1946 קיבל אף ג'ורג' בידו, שר החוץ הצרפתי, בקשה ממ' שלת ניוזילנד שיתר את סיבות סירובה של ברן ל' לחזור את הילדים. צעד בהתי' חוקי. אנטואנט ברן הת'

* מסדר כמורה קתולי שנוסד ב'1842 על' יו' שני אחים יהודים משומדים, תיאודור ואלפונס רטיסבוך, אשר שמו להם למטרה לפצל באופן מיוחד בתוך הקהילות היהודיות.

יודים יהודית ומשה רוזנר - היא אם רחמניה

של הנצרות. בשנת 1858 הטבילה משרתת קתולית את בנה החולה של משפחת מורי' טרה היהודית בבולוניה, איטליה, מבלי שה' הורים ירגישו בכך. כעבור כמה שנים, כא' שר נודע על כך, תבעה הכנסיה את הנפש השייכת לה, ובפקודת האפיפיור פיוס התשי' עי, נלקח הילד מהוריו. הוא הונח עליידי הכנסיה, נתקבל כנומר, מת לפני כמה שנים בכנסיה ברומא.

אולם מאז, השתנה מעמדו של האפיפיור בעולם. שוב לא היה ראש של מדינה חילו' גיית, לא כל הקתולים היו כה אוקים וכני' אים כפי שהיו אז. הכנסיה עצמה נחלשה: בישוף גרנובל למשל, פרסם בהסכמת ההג' מון של ליון, צרפת, קוליקורא לכל הקתור לים שימסרו למשטרה את כל הידוע להם על מקום המצאם של הילדים פינלי. אך ללא העזר. לאנטואנט ברן היו יותר מדי אוד' דים בשורות הכנסיה. בשבילם היה זה תסקיד קדוש להציל את הילדים מידיים יהודיות - ביחוד לאחר שהילדים סיבלו רק חינוך קתור ל' והודיעו כי אינם רוצים לעזוב את הנצ' רות או לנסוע לישראל.

כמרים במחותרת. כאשר אך הבאה השאלה בפני בית המשפט, העבירה אנטור' אנט שני האחים לפנימיה קתולית בפריז, שם נרשמו בשמות בדויים. משם העבירה אר' תם, לפני תשעה חודשים, לבית-ספר ב' מרסיי. ראש המינור המקומי של מסדר נר' טרדאם דה'ציון שיכנעה את מנהל בית-הספר להוציא להם תעודות זיהוי מזויפות, כל אחת בשם אחר.

אך לרוץ מזלם של הכמרים, פורסמה תמונה של מקהלת בית-הספר באחד העתור' גים המקומיים. בין הזמרים עטופי-הגלימות הלבנות: שני האחים רוברט וג'ראלה. כש' הופיע משה קלר בשער' בית-הספר, נתגלה כי הילדים כבר הורחקו. בית-המשפט הוציא פקודת-מעצר נגד ראש המינור ומנהלי בית' הספר.

בינתיים נרשמו האחים, שוב בשמות בדוי' יים, בבית-ספר אחר, בקצה השני של צרפת. המנהל שניחש את זהותם, מסר עליכך למש' טרה. אולם טרם יכול היה מישהו לבוא ול' קחתם, שוב נעלמו. הפעם פסקה סבלנותו

עלמה מכל ההתערבויות. היה מגוי וגמור אתה כי שני הילדים ישארו אצלה: היא ער' כה להם טכס טבילה, המקביל לטכס המילה של הדת היהודית. מאותו רגע חדלו האחים מהיות נושא למריבה פרטית, הפכו קנינה של הכנסיה הקתולית.

בינתיים עברה תביעתה של משפחת פי' נלי לבתי המשפט הצרפתיים. יהודית רוזנר, אחות הד"ר פינלי שעלתה לישראל, מונתה עליידי יתר בני המשפחה כאפוטרופוס. תב' עה את החזרתם. אולם רק בס' 1950 הכיר בית המשפט של גרנובל בזכותה כאפוטרופוס, הוציא פקודה למסור לה את הילדים.

אנטואנט ברן הגישה מיד עירעור. המאבק המשפטי נמשך קרוב לשנתיים. ביוני 1952 פסק בית המשפט לערעורים של גרנובל כי על אנטואנט ברן למסור את האחים פינלי לידי משה קלר, מהגנס יהודי, תושב גרנור' בל, ידיד משפחת רוזנר, עלמנת שיעבירם לדודתם במדינת ישראל.

כעבור חודש, נישג משה קלר, בלייחי מפקד המשטרה המקומי ונציג של בית המשפט, לביתה של ברן. אולם שם נאמר לו כי הגב' רת יצאה לחופשה מבלי להשאיר כל כתובת. היתה זו התחמקות ברורה ממילוי ההוראה שניתנה עליידי בית-המשפט; צעדה של ברן הוכרו כצעד בלתי-חוקי, היא הואשמה ב' "חטיפה, ישירה או בלתי-ישירה, העלמת ה' ילדים מאלה שלידיהם היה עליה למסרם".

תפקיד קדוש. עתה לא היתה אנטור' אנט בודדה במאבקה. עליידי הטבלת הילדים, רכשה לעצמה את אהדתם הפעילה של רבבות קתולים אדוקים, ארגונים ומוסדות שהיו מ' סוגלים לעזור לה בהעלמת הילדים מקרור' ביחם היהודיים.

אמנם נזכר בפירוש כי הכנסיה הקתולית מתנגדת להטבלת ילדים ללא הסכמת הורי' הם או אפוטרופסיהם, אלא אם קיימת סכנה חמורה לחייהם, אולם נאמר גם כי אם הוט' בל ילד בלי הסכמת הוריו, הריהו בכל זאת נוצרי ויש לדאוג שישאר נוצרי, אפילו אם צריך לקחתו מהוריו. הרי הכנסיה היא אם רחמניה, כתוב בספר החוקים של הכנסיה הקתולית.

לא היה זה המקרה הראשון בהיסטוריה

של בית-המשפט של גרנובל: הוא ציחה לע' צור את אנטואנט ברן, באשמת חטיפת יל' דים.

כעבור עשרה ימים, הוברחו האחים אל מעבר הגבול הספרדי.

נימה גזעית. בינתיים התפתחה מערכה ציבורית ממורגה ראשונה, בעלת נימה גר' עית ברורה. ארגונים יהודיים ולא-יהודיים נרתמו לעזרה. מוריס גרסון, אחד מגדולי עורכי-הדין של צרפת, נשכר, העתירה הער' למית עזרה ויכוחים סוערים. התמונה של חטיפת-נפשות שנצטיירה הזכירה את ימי הביניים, קרנה של הכנסיה הקתולית ירדה לא מעט.

הרבנות הראשות של צרפת התערבה, נפ' תח משא ומתן בינה לבין האפיפיור. אך ה' ילדים נשארו במחבואם הספרדי, על אף כל השמועות שהופצו עליהם (בין השאר: השמו' עה, שפורסמה נכותרת ראשית של עתון ערב ישראלי, כי אחר האחים מת). אנטואנט ברן הודיעה כי תעמוד בסירובה עד אשר יפסוק בית הדין העליון הצרפתי בערעור אחרון שהיא הגישה.

לפני שלושה חודשים הגיעו נציגי הרבנות והכנסיה לידי הסכם: הילדים יוחזרו לדור' דתם, יחונכו באוירה גייטרתית בביתו של מג' היג יהודי ידוע בצרפת. לכשיגדלו, ויכלו הילדים להחליט בדרך שירצו ללכת בה. נש' לחה עובדת סוציאלית צרפתית לספרו, ב' מטרה להחזיר את הילדים.

אך שוב נתגלה כי העניין רחוק מסיים. העובדת הסוציאלית הסתובבה באזור הגבול הספרדי-צרפתי, מבלי שייראה כל סימן של הילדים. הרב הראשי של צרפת יצא בהת' קפה חריפה, האשים את הכנסיה בהפרת הסכם, בניהול תככים מחפירים. העניין הלך והחמיר.

עד אשר, בסוף השבוע שעבר, הודיע בית המשפט העליון הצרפתי כי זכותה של ה' גברת רוזנר היא בלתי-עמוקרת: לקבל את האחים פינלי. האמתלה האחרונה להחזקת הילדים עליידי ברן נעלמה. השאלה היתה אם, אחרי כל מה שבין והכנסיה עשו, יהיה להם הרצון להכנע.

מקום במטום. יומיים אחר מתן פסק הדין, הופיעו שנים ממנהלי אילעל בביתה של משפחת רוזנר בגדרה, בישרו לה כי הילדים הוחזרו כריאים ושלמים לצרפת. הם העמידו לרשותה של יהודית רוזנר מקום טיטה לפאריז, הודיעו כי ישמחו גם למסור כרטיסים לשני הילדים.

בפריז, בינתיים, נפתחו הדיונים על השא' לה: מהי "האווירה הגייטרתית" אשר בה יש להחך את שני הילדים הקתולים השייכים לדת משה.

התיצב לפני חודש וחצי בפני מוכירות המשק, בקש להתקבל כחברי שבועים אחרי תחילת תקופת מועדונותי, התליטה המוכרות בשלילה. גרמה לכך התנהגותו המזוהה. נח נשאר רק עד למציאת אפשרות אחרת להסייג. תדר. באותו בוקר שבת, עבר את 400 המטר רים שבין חדרו לבין חדרו של סקולסקי, נסה כנראה לרצותו, משום שראה בו את אחד האחראים לסירוב המשק לקבלו.

יותר מבהיר, מסיפורם של חברי הקבוץ, היה בלוק מכתבים שנמצא בין חפציו של שטרן. רשם הוא על אחד הדפים בעשרון תיאור של רצח העתיד לקרות:

"שלש נקישות... יש לחנוק משהו... את הגופה אצטרך לקח על הגב, להוריד אותה. את בגדי אחליף אורוק אותם לבית שימוש... בבוקר אכנס לחור האוכל, ואם ידברו על המקרה, אקשיב, אך לא אתערב... אחר כך אסע... אם המשטרה תעצור אותי, לא אדבר..."

לא יאומן! בפני השופט החוקר אבן טוב, אימת את השורה האחרונה של יומנו, התייחס לענין כשומע חופשי. להקראת כתב האשמה האיון כאל רומן בלשי, חיוך ריתח על פניו. שאל אותו אחר כך השופט: "הבנת את כתב האשמה?" נוח שטרן נענע בענין רב את ראשו, השיב כאחד שסיפורו לו מעשיה מבוזבזת: "לא יאומן כי יסופר לי השופט האמין כנראה, פקר לעצרו ל-10 ימים."

כלבים

יותר בזוג

כאשר שוחרר אלפרד מרשנד משרות ה"חובה שלו בצה"ל, קיווה כי יוכל להמשיך במקצועו גם בחיים האזרחיים. המקצוע: אילוף כלבים.

מרשנד, תלמידו של ד"ר רודולף מנדל, אחי המאמץ הטובים בגרמניה, ולאחר מכן בשרות הבטחון בארץ, נזכר עד מהרה כי הזמנים השתנו לכלי הכר. הרעת המצב הכלכלי הרחיקה גם את חובבי הכלבים הגלביים ביותר מהחוקת חית-הבית הנאמנה.

מרשנד עסק 16 שנה במקצוע הבלתי רגיל, נואש, החל מחשש לעצמו שטח קיום אחר, הותיר בביתו רק מספר זעום של כלבים מאולפים.

לפני חדשים הופיעה קרן אור באופק. מרשנד הציץ בעתוני הבוקר, נזכר כי כמעט בכל יום קרו מקרי הסתננות שהביאו בעקבותיהם רצח ושרד. בראשו נצנץ רעיון מקורי רי שעתיד היה להחזיר לו שוב את חגורת האילוף: הוא פרסם מודעה וזיכה בכמה מעותני הבוקר, קרא לחושבי הגבולות להגן על חיהם נזכר גל ההסתננות, הציע להם לשלוח אליו את כלביהם לאילוף, או לקנותם מלקחתו הפרטית.

אולם למרות ההתלהבות והרצון העז של תושבי הגבולות המרוחקים לרכוש לעצמם את שומרי הבית מרובעי הרגלים, היתה השאלה הכספית רצינית למדי. נחברר כי כלב מגוע זאב זקי מחירו היה 60 ל"י, ביקסר, הכלב האמין והחוק ביותר עלה 50 ל"י. נוסף על כך דרש מרשנד 60 ל"י עבור קורט חזשי.

אם כי לגבי הקיבוצים והמושבים היתה זו שאלה פנוטה, עמדו תושבי הגבולות העניים בפני בעיה רצינית של הוצאה כספית ניכרת.

להקלה מסוימת גרם החודש כלב מתוצרת הארץ, תערובת של זאב עם גוע ערבי, שגודל בארץ, הוכיח יעילות והסתגלות ל"תנאי הארץ. מחירו: 20 ל"י בלבד.

הארץ

מרה לריקודים (מודעה בהעולם הזה) מיכאל אדיב, תל-אביב וכליות לזימרה. חשוד נוסף נוצר אתמול בת"א (ידיעות אחרונות). אליעזר בוכנן, חיפה עם אפשרויות עצומות ליצוא. מי נטל לעצמו את הזכות לדגור בפני הצבור הרחב (הארץ). ישראל רביש, תל-אביב ארץ חופשית, או לא? דירות בבנינים חדשים שבנייתם נסתיימה אחרי ה'1 בינואר 1983 (ידיעות אחרונות). א. ב., חיפה המלס הגיע בזמן.

(המשך מעמוד 11)

מזה. אני יודע כי נשארתי בי הרבה חסרוני גות ואני גם יודע כי עלי להקפיד שלא אתי פתה שוב."

אסיר זה הוא אחר מתוך 140 הנמצאים אתו קרה, כמעט, עם כל אחד ואחד מאלה במחנה, שהוקם בנובמבר 1952. מה שקרה שבערו בתוכו. מעשיהו נמצא עדיין בשלב נסיוני; אולם דבר אחד כבר ברור: אחוז החוזרים אליו קטן בהרבה מזה של החוזרים לבית-סוהר רגיל.

דרכי חיים

החוב לא נפרע

כאשר ירד לפני שלוש שנים שמואל עזין (17) מהמטוס הדורמנועי בשדה התעופה ב"לוד, נשם אל זהוה את האוויר הרענן, חיוך חיוך רחב ומאושר, אחר מישש בידי את דלת המטוס, נשען על זרועות אחיו ונסע עמו לעבר משרד העליה.

לשמואל היתה סבה להיות מאושר. לא רק משום שזה עתה המחיש את כל מאמצי נעוריו לעלות לארץ ממולדתו הבלתי אהוי בה פרס, אלא יותר מכל משום שעוד בהיותו בן שנתיים פקדה אותו מחלה ממארת שסימנה את עינוי עד לעזרתו, והיא קיווה כי בארץ ירפאוהו הרופאים שכה הרבו ל"שבחם.

שמואל לא ראה בעצם מאומה בחייו הקצרים. למרות הטיפול האישי מלא האהבה שקיבל ממשפחתו הגדולה שהתגוררה בפ"ל בר נידה של טהרן, פרס, לא זכה לטיפול רפואי מתאים, או ללימוד כלשהוא. רופאים טובים ובתי חינוך לעזורים לא נהגו לקבל אליהם יהודים. הנער נמך הקומה צעד לקראת עתיד מעורפל, היה כבר קרוב ליאוש, כאשר הובא, באחד הימים, למחנה נוער חלוצי יהודי שהתעתד לעלות ארצה. הוא למד עברית, שר את שירי הארץ, שמע מפי מוזיקאי הנוער על שיטות הרפוי הרבות בישראל, על בתי החינוך והכפרים החקלאיים לעזורים.

מלא עד אפס מקום. אכזבתו הראי שונה של שמואל באה לו כאשר, לאחר שהיה חדשי טיפול בבית-החולים מלבן, פסקו מ"רופאים סופית כי לא יהיה מסוגל עוד. לריאות. עתה ידע בדיוק את מצבו; השלים עמו, סר למהקקה הסוציאלי של עיריית תל-אביב, ביקש ממנה את עזרתה בסידורו בחיים. זו שכחה מיד בקשה לבית-החינוך לעזורים בי ירושלים לקבל את שמואל.

האכזבה השניה לא אורה לבוא. ק"ת החינוך סרב לקבל את שמואל, טען כי גילו מבוזר מדי והבית מלא עד אפס מקום. אולם חוגי העירייה סברו כי הסבה היתה שונה לחלוטין, נבעה מסכסוכים כספיים בין בית החינוך והמוסדות ששלחו בזמנו מספר רב של עזורים, לא שלמו את הסכומים הדרושים להחזקתם. המכה היתה קשה. הנער האומלל נשאר בודד ונגלמוד בתוך מערבולת של שטנה, החוב האחד שהחברה חבה לו: אפשרות להקנות לו את למוד הקריאה ב"שיטת ברילי" ולמוד מקצוע שישכיח ממנו את נכותו, לא נפרע.

שמואל הפך בינתיים למעמסה כבדה על משפחתו הגדולה והעניה שמפרנסה היחיד הוא אחיו, יוסף, המשחק ל-130 בחודש, חדשי טיפול בבית-החולים מלבן פסקו ה"ת האפשרות שא"פעם יהיה מסוגל ללמוד את אותם הדברים שכה רצה לדעתם.

פשעים

מה, בבקשה?

אור ליום שבת, בשעה 04.30, התעורר חבר קיבוץ רמת רחל, אליהו סקולסקי, מתוך הרגשת חנק. מעל האיש הצנום, בן 58, רבץ גבר גבה קומה ורחב כתפיים, השקיע את אצבעותיו השיריות בצוארו. סקולסקי הספיק לצעוק, והתעלף. חברי קבוץ אחרים, שאזו לעזרתו, הסירו מעליו את נח שטרן, בן ה-41, הצליחו בקושי רב לגררו מעל קרבנו הכחול מחוסר אוויר.

יש לחנוק משהו... המשטרה שהגיעה לאחר זמן קצר לקבוץ השוכן בתוך גבולות ירושלים, שמעה את הסיפור: נח שטרן, גברתו, חובש כיפה, גומר אוניברסיטת קמ"ר רידינג אנגליה, לשעבר מבקר ספרותי בדבר, ומתרגם ספריו של המשורר האנגלי אליוט,

(*) שיטת הקריאה לעזורים בה הכתיב בולט, נבחן על ידי מישוש אצבעות הידים.

סבנה נתיבי אויר בלגיים

מתכבדים בזה להודיע על הענקת פרס בינלאומי לפסלות בסך 100.000 פרנקים בלגיים

לכבוד יובל ה-40 של סבנה, החליטה מועצת המנהלים של נתיבי אויר בלגיים להעניק פרס שנתי שניתן לאמן צעיר או לאיש מחקר כדי לאפשר לו (או לה) להרחיב את האופק ע"י עריכת מסע-למודים בקונגו הבלגית או בארה"ב.

בשנת 1953 יוענק הפרס של מאה אלף פרנקים בלגיים לפסל הגר באחת מ-30 הארצות שאותן משרתים נתיבי אויר בלגיים.

המתחרים חייבים להיות תחת גיל 40 ביום 23 למאי, 1953, תאריך יסוד סבנה. קיימת אפשרות שהפסל הנבחר ישמש לקשוט הקניסה לבית התיבות האוירי המושלם עתה במרכז בריסל.

סבנה נתיבי אויר בלגיים

תל-אביב, טל. מס. 66801 שדרות רוטשילד מספר 6

בית ספר טכני של חיל האויר (עם פנימיה)

מתקבלים נערים בני 16-17 שנה למקצועות תעופתיים טכניים

פרסים בלשכות הגיוס

הלבנים וכתונת הנילון בקצף הרך, ללא אקלי, של

קשה להאמין ובכל זאת נכון

ארגון לאשראי בע"מ היחיד שמממן את קניית ללא רבית תל-אביב, רחוב הס 4.

תוצרת נקה. — המפיצים היחידים: חברת נורית בע"מ

היי דרומה לטרומ...
זו הסיפמא — ואנפים נוהרים דרומה ופניהם לפדום. אך זכור! בערבה זוהמת השמש יזקרת — ואין עורך רגלי כפך אתה עוזב לשוב מהפיוז עם "מזכרת" בלתי-נעימה — צריבת-שמש מכאיבה. תוכל למנוע זאת אם תמרח פניך וידיך במשחת "ולופח" של "שמך". המונקת צריבת-שמש. ה מ ש ו ט ט — "ולופח" הצטייד!

בולים
המתנה היפה ביותר לנוער ולמבוגרים קניה — מכירה — הערבה קונה גם בולים ישראלים **ליאו קייל** רח דיוניק 120 ת"א.

מורה לרקודים? "סמי"
שרות קק-26 תל-אביב

מרפסתך היא שימושית דירתך היא קרירה עם סוכן מתוצרת "הסוכך" רחוב הרצל 89, תל-אביב, טלפון 5473

מכון להתכתבות לפי שיטה אמריקאית
ת.ד. 283 נתניה הכרת חבר(ה) ע"י התכתבות, כתבו מייד וצרפו 150 פרוטה. סודיות מוחלטת —

המימד השלישי

חגשה מיליון

עונג המסחרי של כל העוסקים בעניני שעשועים זעק בכותרת ענק: "בבאנה סטן הכניס חמשה מיליונים!" אלה מראשי ה"ר ליכוד שטרם קפצו מכרסותיהם כנשיכי נחש, עשו זאת בקוראם את הידיעה.

כי הסיפרה הזאת ייצגה את ההכנסה בע"רם הראשיות של ארצות הברית בלבד, בי שבועות ספורים, של הסרט התלת-מימדי ה" ארוך הראשון. לפי כל הסימנים יכניס בבאנה סטן, שעלה בהרבה מחמת מתמשה מיליונים, בהרבה יותר מסכום זה.

הסרט, שזכה לבקורות רעות ותואר כ"ב" נאלי" ובעל עלילה שיגרתית משחק בינוני וביום חשי"י, היה נצחון גדול לארץ אובר לר, מפיקו, ולשיטת התבליט-אובולר היה מחבר ובמאי של הסכית רדיו שהחליט ל" הפיק סרטים, מימן בכוחות עצמו סרט י"ר מימדי שהוא עצמו כתבו וביימו. הסרט: החמשה, לא זכה לתגובות חיוביות.

מלביזיה בתבליט. אובולר החליט ל" שים את כל יתבו על שיטת התבליט, כתב וביים את בבאנה סטן. התוצאה: הוא הפך, תוך זמן קצר למיליונר. נהירתו חסרת התקדים של הקהל האמרי קאי לאולמות בהם הוצג בבאנה סטן היתה כתחילתו של מפל שלג. כל אולפני הוליבוד החלו מפיקים סרטי תבליט, בשיטות שונות. שתי השיטות העיקריות: שיטת שלושת המימדים — בה נזקק ה" צופה למשקפים מיוחדים. שיטת המסך הרחב והקעור — בה מושלכת על הבר תמונה גדולה מי שלושה מן התמונה

רא הבינוני הוא טפס רומנטי. הנחה נכונה, כפי הנראה, אם לשפוט לפי הצלחתו והצי לחת הסרט.

מבט שני ביצירתו של אלפרד (החבל) היציקוק, מגלה סרט ארוך מדי (13 סלילים), בעל יומרות גדולות מדי, מאמצים בולטים מדי להפקת מידה של מתח ונסיגות-שוא מצד שחקנים משובחים לשחת להעמדות ה" פנים שלהם גזן של משחק.

סיפור המעשה נסוב על אציל אנגלי (לורנס אוליביה) שהיה נשוי לאשה יפה, רבקה (שאיננה מופיעה בסרט). הכל היו סבורים כי נשואיו הם המאושרים שבעולם, וכאשר נהרגה האשה, בניסבות חשודות, היה ברור כי חייו הרוסים. אולם הוא סבור אחרת, נושא נערה פשוטה ותמימה (ג'ון פונטיין) המנסה לתפוש את מקום האשה הראשונה. מפריעה לה במאמציה: סוכנת בית (ג'וזיט אנדרסון) שהיתה קשורה מאד לרבקה.

איך מצליח ג'ון פונטיין לגבור על כל המכשולים, ובראש וראשונה על זכרה של רבקה, זהו סוד שמוטב לא לגלותו כי רבים ירצו בודאי להיחכה בעצמם שרבקה: הוא סרט שהמוניטין שלו עולה לאין ערוך על טיבו.

בקצרה

יצורים חמודים. קומדיה צרפתית אירונית המוכיחה איזה יצורים לא-חמודים הן הנשים — וגם הגברים, בעצם. דניאל ג'ילין, מרטין קארול, דניאל דרייה, אדביג פייאר.

הרע מתחיל מפרוטה. הרפתקאור תיו של פקיד המסתבך ברשתה של נערה

ג'ון פונטיין, לורנס אוליבייה ב"רבקה" חשודות מאד, הנטיבות

שעל מסך רגיל. מתקבל הרשם אצל הצופה כי התמונה שעל הבר היא תלת מימדית. בי שיטה זו אין צורך במשקפים.

בינתיים חלה התפתחות נוספת בשטח ה" תבליט: בשידור מיוחד הציג מציא אמריקאי טלביזיה תלת-מימדית. לאחר שחל בלבול" מה בתחילת השידור, כאשר הצופים נתבקשו בסעות להרכיב בצורה לא נכונה את משקפי המ, תוקן הדבר, ועל מסך הטלביזיה נתגל" תה תמונה תלת מימדית ה"עולה על כל מה שנראה על בר הקולנוע".

הצלחתה זו של הטלביזיה רק היציפה ל" אנדרלמוסיה השוררת בהוליווד. תפיקת ה" סרטים הששטוחים" ירדה על הצעי "אולפנים גדולים, כמו זה של תארנר, שקועים באפ"י לה: המפיקים חוששים להמשיך בהכנת סר" טים דו-מימדיים. מצפים לראות מה תהיה הצלחת סרטים התלת-מימדיים הראשונים. בססטיבאל קאן, בעוד כל הרסטים המוצ" גים היו (עדיין) דו מימדיים, הרצה מציא צרפתי שתרומתו לסרט התלת מימדי היתה גדולה, על השיטה החדשה. בין היתר הכריז: "20% מתושבי העולם כולל אינם רואים ב" שלושה מימדים." על כל פנים, בהוליבוד כיום אין רואים אלא בשלושה מימדים.

סרטים

מידה של אתח

רבקה מבוסס על הרומאן הנווד מאת דפנה די מוריה, המבוסס על הנחה שהק"י

אגרוף

השופט קיבל נוקי-אאוט

בחוברת חוקי האגרוף הבין-לאומי כתוב במפורש כי בשעת הקרב רשאים לנוע ב" זירה רק שני המתאגפים והשופט.

השכוע, באולם הוירטרון ברמת-גן, קבעו כמה מאות צופים נלהבים כל החוק הוא גמיש, יכול להתפרש בהיפוכו הגמור.

בקרר השלישי במסגרת התחרות הקבר צתית בין מכבי ובית"ר תל-אביב, נפל מת-אגרוף בית"ר אל הקרשים ממכה משולבת של האגרוף בראש. שופט הזירה, אברתם סגל, איש מכבי ותושב חיפה, לא השגיח כנראה בעבירה, החל למנות עד עשר.

מתאגרף בית"ר שני, שהתכונן לקרב ה" בא, עלה, בלי כפפותיו אל הזירה, כיכב את השופט במהלומת נוקי-אאוט מפתיעה שהש" כיבה את סגל עד לפסירה השלישית, לפחות.

עד מהרה גלש הקהל הרב מהמושבים ה" עליונים, הפך את הזירה, "יירת קרב ממש, ללא חוקים, עליה לא יכלו מעט השוטרים שהיו במקום, להשתלט.

שלמה אדיר, מארגנה רחב הכתפיים של התחרות, מצא מיד פתרון מקורי, מהר ל" השופט את זרם החשמל באולם, שלח את השוטרים להוציק תגבורת למקום.

החשכה שהשתררה צננה קמאה את חכוך האגרופים שהיו עלולים לפגוע מעתה בפר" צופים ידידותיים דוקא. אייר האיר שוב את האולם, קרא את הקהל לסדר, איים עליו במאסר הצפוי לו. אולם האווירה היתה מ" חושמלת יתר על המדה. הקרב פרץ שוב, הפעם ביתר שאת.

או עלה יצחק פרגר, עסקן האגרוף בהיר השער של בית"ר, אל הזירה, התחנן לפני חבריו להפסיק את הקרב, הזכיר להם כי ממילא נוהגים להאשים את ארגונם בהקמת שערוריות, לא יהיה זה מן החכמה להוסיף שכן על המזורה.

הקרב דעך. הקרבות החוקיים נמשכו ב" אחריה מחושמלת לאחר שפרגר ביקש בפ" רהסיה את סליחתו של סגל ההמום. מכבי ניצח בסיום הערב בית"ר. סגל ספג נוקי-אאוט מספר שיניים נשאר באולם.

מכביה

ציוד וקורי עכביש

כמה ימים לפני המכביה השלישית, ב" ספטמבר 1950, הביאה עמה משלחת ארצות הברית ציוד ספורטיבי חריש ומשובלל, מס" רה אותו מיד למשרדי המכבי העולמי, מ" ארגן המכביה.

לאלה שקיבלו את הציוד היה הדבר ברור. הם ארגנו את המפעל וקבלו את הציוד כ" מתנת ידידיהם בארצות הברית.

יותר מהם שמחו האתלטים שעד או לא ראו מקפצות אלומיניום, משוכות ראיות לשמן, או בלוקי-זינוק. שמחתם לא ארכה. היא פסקה ברגע שעזבה המשלחת האחרונה את הארץ.

הפועל, שהשתתף בצורה מברעת במכביה, החל רוטן נגד העוץ, אולם קולו נאלם כקר" למ של מאמני מכבי מקומיים שהרבישו בתוסר ציוד משוחע בה בשעה שמחסן גדוש ומלא ציוד משוכלל העלה קורי-עכביש בגלל אי-שימוש.

כאשר נשלח, על חשבון עסקני ארצות הברית היהודיים, ארון ("מוץ") מוגדשין לאמן את הנבחרת הישראלית למשחקי ה" סינקי, מצא כי הציוד שמשלחתו הביאה ב" זמנה וזה מחוץ לתחום לאתלטי הנבחרת שהיו ברובם חברי הפועל. טענו אנשי מכבי: "משטערים, זה ציוד של מכבי העולמי, לא שלנו".

הסבירו אנשי מכבי עולמי (למעשה כמ" עט אותם האנשים): "זהו רכושו של מכבי מדוע, אישוא, נמסר אותו גם לשמוש של הפועל?"

מוגדשין למד להכיר משך שנים עשר ה" חדשים שכילה בישראל, את המציאות הק"י דרת של הספורט הישראלי. כאשר חזר ל" ארצות הברית, סיטר בדיוק מה ראה. התר" צאה: הציוד למכביה הרביעית יניע השנה אל המחלקה לתרבות הגוף, שהיא משרד משלתי.

אתה

יכול להרויח!

אם אתה רוצה לעזור דע-תן, זכאותה שעה גם לפ" תוך לעצמך מקור חדש ויפה להכנסה צדדית ניכרת, הנח לפניך הצעה:

ספל ברכישת חבריך כמנויים על העולם הזה באפן שיטתי. חשוב רגע. אין זה קשה. יש לך חברים

למכביר, שיכירו לך טובה, אחרי כמה שבועות שנילית להם את ה" עולם הזה. יש לך גם כמה שעות פנאי שתוכל לנצל בדרך זו לתועלתך.

אתה תביא להעולם הזה 10 מנויים שנתיים חדשים — ותקבל פרס של 12 ל"י במזומנים — ואי" לו כל אחד מן המנויים יקבל את אגרת-הפיס המובטחת.

אתה תביא חמשה מנויים שנתיים חדשים — ותקבל פרס של 5 ל"י — וגם מנויים אלה יקבלו את אג" רות-הפיס.

אתה תביא 10 מנויים חצי-שנתיים חדשים — ותקבל פרס בסך 6 ל"י. אתה תביא 5 מנויים חצי שנתיים חדשים — ותקבל פרס בסך 2.500 ל"י.

אין זה דבר קשה. אתה יושב בחברה, במסיבה, בע" בודה, קח בידך גליון של "העולם הזה" והוכח להכריך" מה הם מפסידים. אם אתה מאמין בעתון בכנות, קך יהיה לך לשכנע אחרים.

אם אתה עובד במקום מאורגן, ית" כן וכדאי לך לשתף את ועד העוב" דים בענין. הפרס יכול לעזור למט" רותיו של הועד. אם אתה חייל, יכול הפרס להעשיר את קופת היחידה. ה" אה לכל אחד מה היתרונות האישיים שהוא מפיץ — נוחיות הקבלה, ה" הנחה, הפרס — ומעל לכל, ההצטר" פות למשפחת העולם הזה.

גבה את דמי-החתימה מידי חמנו" יים החודשים שאירגנת. שלח אותם לב"ציק או להמחאתך דואר למשרד העולם הזה, או הבא אותם אישית. צרף רשימה ברורה של הכתבות. נשלח את הקבלות ואגרות-הפיס ל" כל מנוי לביתו ואת הפרס אליך.

עזור לעצמך — עזור לעתון.

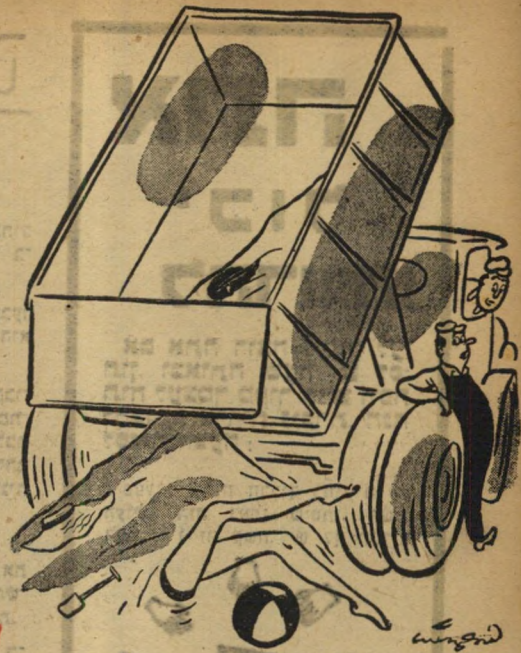

"ואיך נאב השינים היום?"

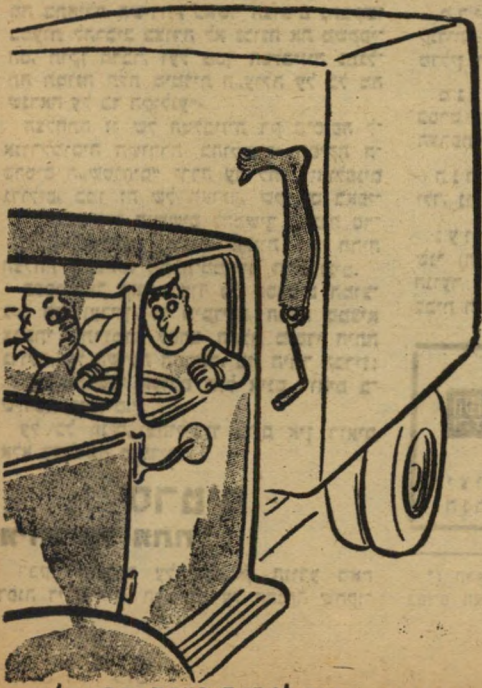
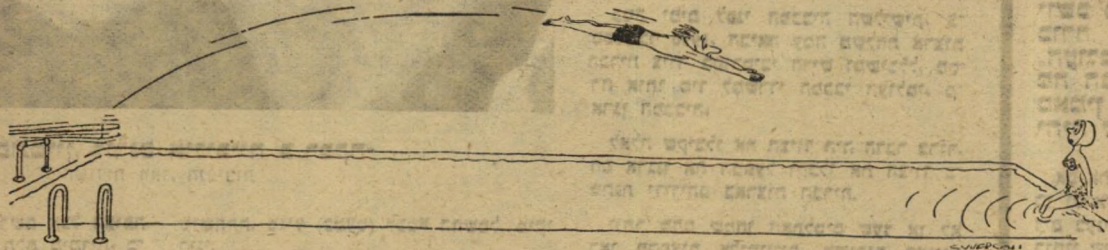
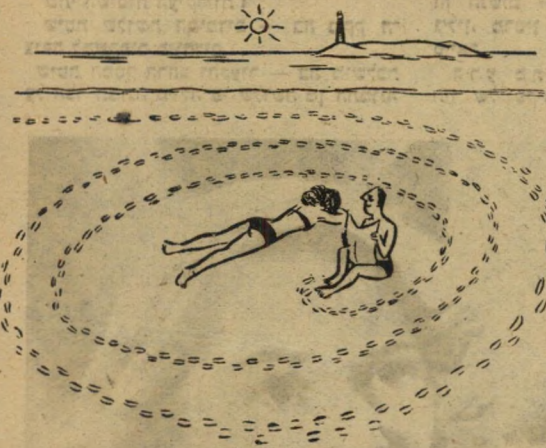

ועתה החל עהסוובב שמאלה

"אתה בטוח שסיננו את החול בשלקחנו אותו בשפת הים?"

העולם בזחלק

"תמיד אני נהנה למראה פניהם בהפעיל"

"אולי תסתכל על מה אתה עושה, אדוני!"

"הלו! האם אתם עוסק הערב??"